

*„Mindannyiunknak van egy álma: egészségesen, testi és szellemi erőnk teljében minél hosszabb, sikeres életet éljünk le szeretteink, barátaink körében. Legyünk megbecsültek, érezzük, hogy szükség van ránk és munkánk, családi életünk, kapcsolataink teremjenek hasznos gyümölcsöt.”
(Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program 2001-2010)*

A KOSZORÚ ÓVODA HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

2008

A Koszorú Napközi Otthonos Óvoda helyi nevelési programjának felülvizsgálatánál a következő dokumentumokat vettük figyelembe:

- 1992. évi XXII.tv. a Munka törvénykönyvéről
- 1992.évi XXXIII.tv. A közalkalmazottak jogállásáról
- 138/1992. (X.8.) Kormányrendelet A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992.évi XXXIII.tv. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- Az 1993. Évi LXXIX. törvény a közoktatásról,
- 20/1997.(II.3.) kormányrendelet A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX.tv. végrehajtásáról
- 11/1994.(VI.8.) MKM rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 14/1994.(VI.24.) MKM rendelet A képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatról
- 137/1996. (VIII.28.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról,
- 32/1997.(XI.5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve,
- 23/1997.(VI.4.) MKM rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a fogyatékos tanulók oktatásának tantervi irányelve,
- 277/1997.(XII.22.) Kormányrendelet a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről,
- 41/1999.(X.13.) OM rendelet a pedagógus-szakvizsga képzési követelményeiről,
- 105/1999.(VII.6.) Kormányrendelet az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpontokról,
- 40/ 1999.(X.8.) OM. Rendelet az Oktatási Jogok Miniszteri Biztosa Hivatalának feladatairól és működésének szabályairól,
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994.(VI.8.) MKM rendelet módosításáról, a 16/1998.(IV.8.) MKM rendelet,
- A Józsefváros Oktatási stratégiáját,
- 3/ 2002. (II. 15.) OM rendelet
- Józsefvárosi Önkormányzati, s az Intézményi Minőségirányítási program
- Józsefváros Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási sikeressége érdekében.

Bevezető gondolatok

Társadalmunkban az utóbbi időkben jelentős változások zajlottak. E reformok jelentősen érintették az oktatási, nevelési intézményeket. Az Országgyűlés megalkotta az 1993. évi LXXIX. törvényt a közoktatásról. Több éves vita után bevezetésre került a Nemzeti Alaptanterv, valamint így született meg a Kormány 137/1996. (VIII.28.) Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

Az óvodai nevelés alapprogramja olyan irányelveket határozott meg számunkra, melyek figyelembevételével biztosítani tudjuk az óvodás gyermekeinkről való gondoskodást, az önállóságra szoktatást. A törvény lehetőséget adott számunkra, hogy az óvodánk közvetlen természeti- és társadalmi környezetét, a gyermekeink életkori- és egyéni sajátosságait legjobban ismerve, élve a pedagógusok módszertani szabadságával kidolgozhassuk a saját, helyi programunkat.

Az óvodánk 1999. szeptember 1-től, az „Óvodai nevelés országos alapprogramja” alapján készítette el a nevelési programját. Ezek szerint végezzük az óvodai nevelő munkánkat. Mindezeket a törvényi rendelkezéseket figyelembe véve készítettük el saját helyi nevelési programunkat, "Egészségnevelés a Koszorú Óvodában" címmel.

A helyi nevelési programunkat 2004. június 22. a 269/2004. (VI: 17.) sz. határozatával, 2008. augusztus 31.- ig jóváhagyta. E program felülvizsgálata a törvényi rendelkezés értelmében, a 2007-2008. nevelési évben megtörtént.

Helyzetfeltáró munka- a partneri igények felmérése

- A szülők igények felmérése.
- A fenntartó Önkormányzat igényeinek felmérése elvárásai az óvodai neveléssel szemben.
- Személyi feltételek számbavétele.
- Tárgyi feltételeink vizsgálata.
- A gyermekek fejlettségi mutatóinak vizsgálata

Az óvoda jellemző adatai. (Alapító okirat alapján, kelt: 2008.jan. 25.)

1./ Az intézmény neve, székhelye:

KOSZORÚ NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA

2./ Az óvoda pontos címe, telefonszáma:

1086 Budapest, Koszorú utca 14-16.

Tel/fax: 333-9114

Tel: 323-1293

Telephelye:

Játszóudvar: 1086 Budapest, Koszorú u.15.

OM azonosítója: 034391

3./ Az intézmény fenntartója:

Józsefvárosi Önkormányzat

Budapest, VIII. Baross utca 65-67.

Tel. :459-21-92

4./ Az intézmény jogállása, gazdálkodási jogköre:

Az óvoda a közoktatási törvényben foglaltak alapján önálló jogi személy. Részjogkörrel rendelkező, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv. Az intézmény önálló bér gazdálkodó, pénzügyi-gazdasági tevékenységét az önálló bér gazdálkodó, pénzügyi-gazdasági tevékenységét az önállóan gazdálkodó TÁ-TI-KA Napközi Otthonos Óvoda látja el.

Az óvoda csoportok száma:

Óvodánkhoz nem tartozik tagintézmény. Csoportjaink száma négy, melyből három osztott, valamint egy vegyes életkorú (testvéres) gyermekek nevelése történik.

Alaptevékenysége:

A közoktatásról szóló 1993.évi LXXIX. törvény 24.§ (1) bekezdése alapján az óvoda 3 éves kortól - e törvény 6.§ (2) bekezdésében meghatározottak szerinti - a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés keretében végzik a cigány kulturális nevelést magyar nyelven, és az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését.

Főtevékenység**Ágazat száma**

85

Ágazat megnevezése

Oktatás

Alágazat száma

851

Alágazat megnevezése

Iskolai előkészítő oktatás

Szakágazat száma

8510

Szakágazat megnevezése

Iskolai előkészítő oktatás

Államháztartási**Szakágazat száma**

851020

Államháztartási szakágazat megnevezése

Óvodai nevelés

Szakfeladat száma

55231-2

Szakfeladat megnevezése

óvodai intézményi közétkeztetés

75192-2

önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások
elszámolásai

80111-5

óvodai nevelés

80112-6

*sajátos nevelési igényű (a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy organikus okra vissza nem vezethető súlyos és tartós rendellenessége miatt gondozásba vett) gyermekek óvodai nevelése***Az alaptevékenységhez kapcsolódó kiegészítő és kiegészítő tevékenysége****Szakfeladat száma**

75195-2

Szakfeladat megnevezéseközoktatási intézményekben végzett kiegészítő
tevékenységek munkahelyi vendéglátásiskolarendszeren kívüli nem szakmai oktatás,
vizsgáztatásiskolarendszeren kívüli szakmai oktatás, vizsgáztatás
oktatási célok és egyéb feladatok

Vállalkozási tevékenységet nem folytathat.

Az óvoda vezetője, a program benyújtója:

Bukovicsné Nagy Judit óvodavezető

I. Az óvoda önmeghatározása

1. A Koszorú Napközi Otthonos óvoda sajátos arculata, eddigi eredményeink:

Óvodánk Budapesten a Józsefvárosban, annak is a belső területén helyezkedik el. 1960. évben a Józsefvárosi Közért Vállalat által létesítette (alapított) Közért bölcsőde-óvoda néven, jelenleg a Józsefvárosi Önkormányzat intézménye. A VIII. kerületre jellemző problémák, társadalmi hatások elég kedvezőtlenül érintették az óvodáskorú gyermekeinket (pl. a csoportszobák négyzetméteri arányához képest magas csoportlétszámok, nagy számban lecsúszófélben lévő cigánycsaládok, a lakosság egyes rétegeinek elszegényedése, munka- és lakás gondok, mozgásszegény életmód, helytelen táplálkozási szokások, egészség- és környezetvédelmi gondok). Ezekon a gondokon az elmúlt időszakban sem sikerült megoldást találni. 2005 óta az óvodánk részt vesz az u.n „Magdolna programban, mely egy város rehabilitációs, és bűnmegelőzési projekt.

Ezen ijesztő méretű gondok figyelembevételével, s óvodánk társadalmi hátterének felmérése után a nevelőtestületünk az 1994/95-ös nevelési évtől kezdve már kiemelten kezelte az egészséges életmódra nevelés feladatait. A helyi sajátosságok után, az óvodánkba járó szülők igényeit tiszteletben tartva, valamint a nevelőtestületünk szemléletmódjából dolgoztuk ki nevelési céljainkat, valamint a legfontosabb feladatunkat.

A helyi nevelési programunkat 2004. június 22. a 269/2004. (VI: 17.) sz. határozatával, 2008. augusztus 31.-ig jóváhagyta. E program felülvizsgálata a törvényi rendelkezés értelmében, a 2007-2008. nevelési évben megtörtént.

Meggyőződésünké vált, hogy az óvodás gyermekeink az életben úgy tudnak majd helyt állni, ha megfelelő testi, mentális, s szociális fejlettséggel rendelkeznek. Így több éve elsődleges nevelési célunkká vált a gyermekek egészség nevelése, s rajtuk keresztül a családok életmódjának, szemléletének formálása.

1997-ben lehetséges névváltoztatás alkalmából, óvodánk fölvette a „KOSZORÚ” nevet. Mint utca neveként, már több éve így ismerik óvodánkat. A Koszorú névvel, s emblémával sugallni szeretnénk fő profilunkat, az egészséges életmódra nevelést. A Koszorú négy virágszirma jelképezi az óvoda négy csoportját, mely mindegyik egy-egy gyógynövény neve.

- Ezek: 1. Csoport: Búzavirág csoport
2. csoport: Kamilla csoport
3. csoport: Csipkebogyó csoport
4. csoport: Levendula csoport

2. Óvodánk személyi feltételei:

Úgy érezzük, hogy az eddig végzett közös munka kialakította az egységes nevelőtestületünket, s a gyermekek nevelését, gondozását segítő munkatársaink is megfelelő szemlélettel rendelkeznek az óvadás gyermekeink optimális személyiség fejlesztéséhez.

Az önkormányzat által engedélyezett létszámunk: 17 fő

Összetétele: 1 fő óvodavezető
8 fő óvodapedagógus
1 fő félállású felzárkóztató pedagógus
5 fő dajka
1 fő óvodatitkár
1 fő fűtő, karbantartó

Óvodavezető:

Jelenleg az érvényben lévő törvények alapján, a Józsefvárosi Önkormányzat Képviselőtestületének kinevezésével, a nevelőtestület, valamint a Szülői Közösség véleményezése alapján történik az óvodavezető személyének kiválasztása. Az ezen időszakra szóló megbízás 2004. július 31-ig szól.

2004.február 18. Oktatási Közlöny 3/I.számában megjelent az újabb 5 évre szóló vezetői pályázat, melynek határideje: 2009. júl.31.

Óvodapedagógusok:

Nevelőtestületünk összetétele alapján: minden óvodapedagógus főiskolai oklevéllel rendelkezik.

Óvodapedagógus továbbképzések:

A Kormányrendelet 19.§. értelmében intézményünk nyilvántartja a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak okleveleit valamint a továbbképzések, tanfolyamok igazolásait, tanúsítványait.

A pedagógus továbbképzési programunkat a mindenkori idevonatkozó törvények és rendelkezések alapján tervezzük. Alapelvként kezeljük, hogy az óvoda hosszabb és rövidebb távú közvetlen érdekeit kell szolgálnia, s a helyi programunkkal összhangban kell lennie. Tehát előnyt élveznek azok a szakirányú továbbképzések, amelyek az egészségneveléssel kapcsolatosak.

Felzárkóztató óvodapedagógus:

Az 1993/94-es nevelési évtől kezdve felzárkóztató óvodapedagógus foglalkozik azokkal a gyermekeinkkel, akik főként a családi nevelésből, szegényes, ingerszegény környezetből, valamilyen részképességbeli lemaradást mutatnak a személyiségfejlődésük területén. Főként kiemelten, egyénileg foglalkozunk azokkal a gyerekekkel, akik a törvény értelmében, csak öt éves korukba, szociális hátrányokkal érkeznek óvodánkba.

Feladata:

- Figyelembe véve a gyermekek életkor- és egyéni képességeit, felméri a lemaradást, igyekszik feltárni annak okát,
- A gyermekek képességeinek felmérését, dokumentálását elvégzi,
- Kiemelten foglalkozik az iskolába menő, részképességekben lemaradó gyermekek felzárkóztatásával.

Óvodai dajkák:

A gyermekeink egészségnevelését csak abban az esetben tudjuk maradéktalanul teljesíteni, ha főként a gondozási teendők ellátásában szakképzett dajkák segítik munkánkat. Így ennek érdekében fokozatosan elvégezték a dajkáink a dajkaképzőt. Tisztában vannak az óvodáskorú gyermekek testi, lelki szükségleteinek alapjaival, ismerik óvodánk nevelési elveit, s törekszenek megfelelően kiegészíteni nevelésünket. A csoportban dolgozó négy dajka teljes mértékben részesei, s segítői a pedagógiai munkánknak. Ismerik a nevelés folyamatát, ebben a szerepüket. A csoportok napirendjének, életének teljes részesei.

3. Óvodánk szervezeti felépítése, tárgyi feltételei, eszközzrendszere

Óvodánk férőhelye az alapító okirat szerint meghatározott. A Kt. Alapján a minimális csoportlétszám jelenleg 80 fő. A csoportszerkezetek kialakításakor figyelembe vettük a gyermekek személyiségét, a szülők igényeit és a gyermekközösségek szociális összetételét.

- ◆ 3 csoportunkat azonos életkor szerint szervezzük. Hagymányaink alapján, 1 kis, 1 középső, s 1 nagycsoportunk van. Az azonos életkorú gyermekek életkori sajátosságai részben azonosak.
Ezen belül azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni alapszemléletünket, hogy a gyermek személyisége individuum, melynek fejlődése kölcsönhatásban áll a környezetével. Ezek alapján kiemelten kell kezelni a „másság elfogadását” valamint az egyéni eltéréseket.
- ◆ A 4. Csoportunk vegyes életkorú, főként testvéres gyermekekből tevődik össze. A csoport megszervezésénél főként a szülők igényeit vettük figyelembe. Van olyan család, ahonnan 2-3-4 gyermek jár óvodánkba. Mind a beszoktatási időszakban, mint a nagycsoportos gyermekek elválásánál előnyt jelent a családi légkör, az ezzel járó érzelmi biztonság.
- ◆ Fontos feladatunk, hogy a nevelési év folyamán minden gyermek a megfelelő egyéni fejlődési szintjéhez mérten kapja meg az óvodai nevelés nyújtotta személyiség fejlesztést.
- ◆ Az eddigi tapasztalataink alapján szeretnénk az elkövetkezendő években is élni a vegyes életkorú csoport adta előnyökkel.

Csoportszobáink berendezései kielégítik a gyermekek balesetmentes, s esztétikus neveléséhez szükséges elvárásokat.

Pedagógiai munkánkat segítik a korszerű technikai berendezések, mint pl.: televízió, számítógép.

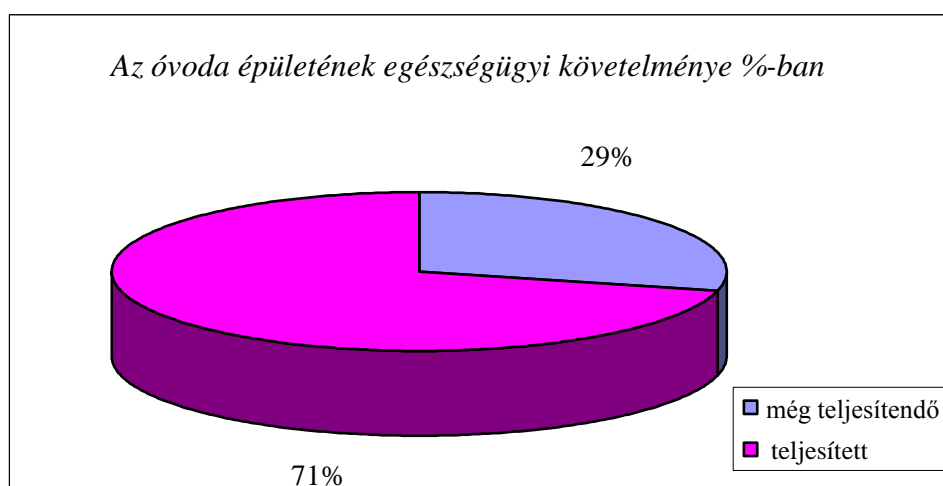
Saját erőből négy évvel ezelőtt létrehoztunk egy tornaszobát, mely programunkhoz igazítva, nagyban hozzájárul a gyermekek megfelelő testi neveléséhez. Eszközeinket az évek alatt egyre bővítettük, (pl. bordásfalak, különböző kéziszeres stb.) de még több felszerelésre lenne szükségünk.

Óvodánk rendelkezik fejlesztő helyiséggel, melynek felszerelése igen gazdag a különböző képességfejlesztő játékokban.

Gyermek- és szakkönyveink száma az utóbbi években pályázati forrásból bővültek. Szakmai anyagok, illetve játékok vásárlására az elmúlt időben elég sok dologi keretet tudtunk biztosítani. Az egészségneveléssel kapcsolatos szakmai anyagok beszerzése még az elkövetkezendő idő nagy feladata lesz.

Óvoda épületének minimális egészségügyi követelményei:

	Előírt nagyság (m ² , W/m, °C)	Iszori óvoda adottságai
Előírt terület-szükséglet biztosítása	100 férőhelyre 4100 m ²	100 férőhelyre 1008 m ²
Megfelelő játéktudvar	10 m ² /fő	11 m ² /fő
Árnyékot adó udvar rész	10 m ² /fő	8 m ² /fő
Homokozó medence	10 m ²	13 m ²
Foglalkoztató terem	2 m ² /fő	2 m ² /fő
Tornaterem	60 m ²	31 m ²
Mosdóhelyiség	10 m ² /25 fő	8 m ² /25 fő
Csoportszobák mesterséges megvilágítása	35 W/m	35 W/m
Csoportszobák fűtési lehetőségei	20 °C	20 °C

Udvarunk belső, zárt terület. Sajnos kis mérete, s rossz minőségű talaja igen nehéz feladat elé állít bennünket. Így a csoportoknak nem tudjuk biztosítani a külön szabadterületet. Az itt található mászóók, valamint a homokozók is felújításra szorulnak az elkövetkezendő időben.

A Józsefvárosi Önkormányzat Városgazdálkodási osztályának segítségével, a 2000 évtől kezdődően használhatjuk az óvodával szemközti üres telket játszódvarként, mely az Alapító Okiratunkba is bekerült. Az udvar jó lehetőséget biztosít gyermekeink számára a megfelelő mozgás fejlesztésére. Étkezőnk meg felel a HACCP előírásainak. Rendelkezünk hűtőgéppel, gáztűzhellyel, mikrohullámú sütővel.

II. Az óvodai nevelés célja, feladatai, alapelvei

1. Óvodai nevelésünk célja és feladatai:

A.) Céljaink:

Az óvodáskorú gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének (érési jellemzőik) figyelembevételével biztosítjuk.

Óvodánk fő célkitűzése:

- Az egészséges, sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztését,
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi képességek kialakítását,
- A gyermekek személyiség szabad kibontakoztatásában döntő szerepet szánunk az őt körülvevő szűkebb és tágabb társadalmi és kiemelten a természeti környezettel való optimális kapcsolat kialakulásának,
- Gyermekeink harmonikus személyiségfejlődésük érdekében szerepet kell, hogy kapjon a természet megismerésére, szeretetére, és védelmére nevelés.

Gondoskodunk a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekről.

B.) Óvodánk fő nevelési feladatai:

Az egészséges életvitel alakítása

Feladataink:

- A gondozás által biztosítjuk a gyermek komfortérzetét.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása.
- Alvás és pihenésszükségletek kielégítése.
- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása.
- A szervezet ellenálló képességének növelése.
- A helyes láb- és testtartás elsajátítása - szükség esetén differenciált segítségnyújtás.
- Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítésére való törekvés.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása, reformkonyha biztosítása
- A kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése.
- Egészségmegőrző szokások kialakítása (Egészséges hetek rendezvényei).

Érzelmi nevelés és szocializáció

Az óvodáskorú gyermekek magatartása érzelmi vezéreltségű, legfőbb igényük az érzelmi biztonság. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen és más emberekhez is kötődjön.

Az érzelmi támaszt nyújtó nevelői attitűd mellett alapvető feladataink:

- Barátságos, derűs csoportlétkör kialakítása,
- Kötődési hajlam erősítése,
- Szociális érzelmek fejlesztése: együttérzés, segítőkészség, bizalom, részvét, örömszerzés, egymás iránti tisztelet, szeretet, megbecsülés,
- Esztétikai érzelmek fejlesztése: szép iránti fogékonyság, művészi élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése (zene, irodalom, vizuális nevelésen és a környezeten keresztül),
- Erkölcsi érzelmek fejlesztése: őszinteség, lelkiismeretesség, igazságosság, felelősségérzet, udvariasság, illemtudó viselkedés, jó-rossz felismerése, a gyengébb védelme,
- Akarati tulajdonságok fejlesztése: kitartás, feladattudat, szabálykövetés,
- Intellektuális érzelmek fejlesztése. Kétely, kíváncsiság, csodálkozás, igazságszeretet, bizonyosság.

Az én-fejlődésben a 3-7 éves életszakasz kiemelt jelentőségű. A kisóvodás gyermekekre jellemző agresszív, önérvényesítő, önközpontú magatartástól óvodáskor végére jussanak el a kezdeményező, kooperatív szociális magatartás, viselkedés szintjére. Segítsük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, ugyanakkor én-tudatának alakulását, engedjünk teret én-érvényesítő törekvéseinek. Biztosítsunk lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítése társas szükségleteit, közben alakítsuk a szociális magatartását.

Érzelmi fejlesztés, nevelés:

Alapvetőnek tartjuk, hogy a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítsunk változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről.

Feladatunk a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek, az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása.

Konkrét feladataink:

- Érdeklődés, kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt,
- Testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése,
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása,
- A környező világról, kiemelten a természeti környezetről szerzett tapasztalatok rendszerezése,
- Lehetőség szerint minél több helyszíni foglalkozás, séta, kirándulás szervezése,
- Foglalkozási ágak közötti komplexitás érvényesítése,
- Differenciált egyéni képességek szerinti fejlesztés,
- Kommunikációs képesség alakítása és fejlesztése (helyes mintaadás, beszédkedv fenntartása, gyerekek meghallgatása, a gyermeki kérdések érvényesülése, válaszok igénylése) - a gyermek kognitív képességeinek fejlesztése,
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése,
- Alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztése,
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodás fejlesztése,
- Pontosabb, valóság-hű észlelés fejlesztése

2. Nevelésünk alapelvei

Általános elveink

Pedagógiai munkánk során törekszünk a gyermekek egyéni képességeinek maximális kibontakoztatására, testi, szellemi, érzelmi és erkölcsi fejlődésük elősegítésére. Személyiségük harmonikus fejlődését, biztonságérzetüket nyugodt, szerető légkörrel, megértéssel biztosítjuk, tiszteletben tartjuk jogait.

Preferált nevelési elveink

- Programunk segítségével igyekszünk elérni az egészséges életmód kialakítását a családon belül.
- Kiemelten odafigyelünk a gyermekvédelem területére.
- Biztosítjuk a gyermekek számára a folyamatos, nyugodt játéklehetőséget az egész nap folyamán. Spontán játékokat, ha szükséges, indirekt módon - a feltételek módosításával - befolyásoljuk. Játékoság jellemzi az irányított tevékenységet is.
- Érvényesítjük a gondozás területét (mind testi, mind mentális az érzelmi biztonságot).
- Pedagógiai koncepciónk megvalósításához fontos, hogy minden olyan tevékenységet, amelynél ez megoldható - a szabadban végezzünk. Időjárástól

függetlenül szervezünk sétát, udvari játékot, stb. - míg ez a gyermekek egészségét nem károsítja.

- A gyermeki megismerés leghatékonyabb formája a közvetlen tapasztalatszerzés, ezért igyekszünk őket tevékeny módon megismertetni a természettel - ismétlő helyszíni megfigyelések, munkajellegű tevékenységek, kísérletek, természetes anyagok felhasználása.
- Meghatározónak tartjuk az óvónő modellszerepét, ezért nélkülözhetetlen, hogy minden itt dolgozó óvónő azonosulni tudjon pedagógiai koncepciókkal, hogy ne csak szavaival, de magatartásával is követendő példát nyújtson a rábízott gyermekeknek.
- Gyakorlatunkban meghatározó a komplexitás elve. A nevelés tartalmi jegyeit nem izolált részeknek tekintjük, teret adunk az átjárhatóságnak, a többféle nevelési hatás együttes érvényesítésének.

Egészségnevelésünk alapelvei:

- Nevelésünk szolgálja a primer prevenciót (ne a betegségtől óvjon, hanem készítse elő, eddze meg a szervezetet, győzze le a stressz-hatást).
- Aktivizáljuk az egészséges életmódra nevelést.
- Elfogadjuk feltétel nélkül a gyermek személyiség jellemzőit, kerüljük a megkülönböztetést, vagy előítéletet.
- Elkerülünk minden félelmet keltő, ijesztő mozzanatot, minden nevelési helyzet feszültségcsökkentő jellegű legyen.
- Tiszteletben tartjuk a gyermek világnézetét, jogi vagy vallási szokásait.

3. Óvodai nevelésünk rendszere

Óvodánk fő célkitűzése: az egészségnevelés, ezen belül a szomatikus, szociális és pszichohigiénés nevelés, mely meghatározza az egész nevelési rendszerünk irányultságát. Modellünk alapján a helye programunk célja, feladata, tartalma szorosan összefügg egymással. Programunk az egészséges életmód szokásainak kialakítására törekszik, így minden nevelési területet át kell hatnia.

Mivel programunk feltételezi a cselekvő megismerést, ezért a tevékenységi formákba foglaltuk bele a fejlesztés tartalmi eszközeit, és a nevelés kereteit.

A nevelés keretei lehetővé teszik, felerősítik és komplex módon biztosítják az egészségnevelés fejlesztő hatását. Ezek együttesen eredményezik nevelési célunk megvalósítását. Nevelési feladataink megvalósításában fontos szerepet

szánunk egy harmonikus, együttműködő kapcsolatrendszer kialakításának más nevelési színterekkel.

4. Óvodánk óvoda- és gyermekképe:

Az óvodai nevelés országos alapprogramja a nevelési elvek és gyakorlat követelményrendszerének megfogalmazásánál az Abraham Maslow-féle holisztikus szemléletből indul ki.

Ez a szemlélet azt jelenti számunkra, hogy az óvodás gyermekeinket sajátos személyiségi egységként kell tekintenünk, valamint a gyermekeket és a környezetét kölcsönhatásban álló egységként kell értelmeznünk. Kifejezésre juttatja, hogy gyermekeink bio - pszicho- szociális lények, tehát egyedi, minden mástól különböző individuum. Így gyermekeink fejlődését több tényező együttes hatása határozza meg:

- Az örökletes tényezők, a genetikai adottságok, amelyeket a gyermek szüleitől örökített át, vagy a terhesség ideje alatt szerzett,
- Az érés sajátos, belső törvényszerűségei, amelyek a biológiai érést és a pszichikus fejlődést determinálják,
- A környezeti hatások, amelyek vagy spontán érik a gyermeket (szocializációs tényezők), a tervszerű hatást gyakorolnak fejlődésére - ez a nevelés.

Ezek figyelembevételével egyetértünk Maslow filozófiájával, akik a személyiség nevelésében, a személyiség szükségleteiből indul ki. A motivációk szempontjából megkülönböztet:

- Döntően biológiai eredetű alapszükségleteket, mint pl.: oxigén, hőmérséklet, (fiziológiai szükséglet), valamint a biztonság szükséglete, mint a biztonság, fizikai védettség,
- Pszichológiai szükségleteket, a szeretet, a valahová tartozás motivációja,
- Az önmegvalósítás szükségletét, mely szerint az emberben egy sajátos késztetés él a benne rejlő képességek megvalósítására.

Tehát óvodánk alapvető funkciója, amit az alapprogram is előír:

- Óvó-védő
- Szociális
- Nevelő- személyiségfejlesztő funkció.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint az óvodai nevelés feladata: „az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése”. A kisgyermek alapvető szükségleteit a program három körben jelöli ki:

- Az egészséges életmód alakításában (szomatikus nevelés)
- Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulásában (pszichikus fejlődés)
- A szocializáció megvalósításában és az érzelmi nevelésben (pszichoszociális fejlesztés).

Gyermekkép:

Olyan gyermekek nevelésére törekszünk - a pedagógia sajátos eszközeinek segítségével -, mely személyiség egyedi lény, egészségügyi szempontok szerint is különböző, így sajátos módon figyeljen saját egészséges életmódjára, életvitelére. A testi, mentális egészségének, valamint a környezetének megóvása elsődleges szempontjai közé tartozzon. Ezen ismeretek segítségével fejlődjenek testi, értelmi, szociális képességei, így az óvodáskor végére alkalmassá legyen az iskolai élet megkezdésére.

Óvodakép:

Ezen gyermekkép elérése érdekében óvodánk arra törekszik, hogy az eddig elért eredményeket tovább erősítse.

- Elsődleges szempontunk továbbra is az egészséges életmódra nevelés, a gyermekeken keresztül a szülők életmódjának javítása.
- Életmód alatt értjük, a felnőttek, illetve gyerekek azon tevékenységi rendszerét, amelyet több-kevesebb tudatossággal, életünk formálására, különböző szintű szükségleteink kielégítésére szervezünk. Feltétele a tárgyi környezet, valamint a gyermeket körülvevő személyek, azaz a szociális környezetet. Így válhat csak egészségnevelésünk megalapozó jellegűvé immanens (minden nevelési mozzanatban jelenlévő) feladatunkká. Kollektívánk az egészségnevelés fogalmán követi az egészség modern fogalmának összetevőit. Az egészséget az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: „Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus), és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya.”
- Az óvodánk egészségnevelési programját a szülőkkel való bánásmódot az óvodásgyermek családjának egészségi esélyéhez, nézeteihez is igazítjuk.

Óvodánk egészségnevelése a következő legfontosabb feladatokat valósítja meg:

- A gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítását,
 - Az óvodapedagógusok és a nem pedagógus dolgozók viselkedésének elemeit,
 - A szülők otthoni egészségnevelő feladatait,
 - Az egészségügyi szolgálattal való együttműködést tartalmazza.
- Kiemelten kezeljük a gyermek- és családvédelmi feladatokat.
- Óvoda gyermekeink elsődleges tevékenysége a játék, így minden tevékenységben arra kell törekednünk, hogy e játék önkéntelen, s örömteli legyen. Ezen keresztül fejlődik mozgása, értelme, itt tanulja meg a szociokulturális viselkedésnormákat, ezzel dolgozza fel emocionális tapasztalatait.

Háttérből indulva jó problémamegoldó-készséggel rendelkeznek, önállóan tudnak cselekedni, nyitottak a szépre és szeretik, óvják környezetüket. Valljuk, hogy az óvónő nemcsak „érti” a gyermeket, hanem az ő szemével lát, az ő fülével hall, ki nem mondott kérdéseit, vágyait is érti. Meg kell tanulnunk az ő fejével gondolkodni, s az eseményeket az ő érzelmi síkját is megélni. A gyermek tisztelete, a belé vetett bizalom, az iránta érzett felelősség a jól szervezett óvodai életben optimális talaja a nyitott személyiség kibontakoztatásának.

A rendszerünk elemeinek rövid felvázolása

Az óvodai nevelésünk feladatai:

Olyan komplex módon érvényesülő, összefüggő, szerteágazó, egymásra épülő egészségnevelő tevékenység, mely átszövi az óvodai nevelés teljes rendszerét.

A nevelés alapvető kereteibe olyan pedagógiai feladatok és tevékenységi formák tartoznak, amelyek folyamatosan és periodikusan ismétlődő, visszatérő eljárásokat tartalmaznak.

Alapvető keretek

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, általa biztosítjuk a gyermek komfortérzetét. A gondozás hozzájárul a gyermek egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életvitelének kialakításához, az egész személyiség fejlődéséhez.

A szomatikust, a szociohigiénést, a pszichohigiénés nevelést foglalja magában.

Egészséges életvitelre nevelés

Célja: az egészséges életvitel szokásainak, a szomatikus, pszichikus, szociális harmónia kialakítása. Az egészséges életvitelre nevelés magában foglalja a szervezet ellenálló képességének megalapozását, az óvoda körülményei között megoldható egészségvédelem és környezetvédelem szokásainak kialakítását, melynek helyes kialakítása kihat a gyermek személyiségének fejlődésére, majdani felnőttkori életmódjára.

Érzelmi nevelés, szocializáció

Az érzelmi nevelés célja a személyiség sokoldalú, gazdagon és finoman differenciált, mély és tartós emocionális viszonyulásainak kialakítása a természeti és társadalmi környezet, valamint embertársai és saját cselekedetei iránt.

Szocializációnak nevezzük a gyermek beilleszkedési folyamatát adott társadalmi környezetbe. A közösségi élettevékenységi és kapcsolatrendszerében alakul a gyermek közösségi érzelmeinek, beállítódásának, magatartásának, ezen belül szokásainak formálódása.

Tevékenységi formák: játék, munka, tanulás

Játék:

A játék az óvodáskorú gyermek önkéntes, szabadon választott, konkrét gyakorlati tevékenysége, amelyben személyiségének a környezethez való viszonya sajátosan átalakított formában tükröződik. Spontán tevékenység, minden céltól mentes, amit a gyermek magáért a tevékenységért folytat. A játék hozzájárul a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődéséhez.

Munka jellegű tevékenység:

A gyermekmunka célra irányuló játékos tevékenység, elvégzését külső szükségesség indokolja. Célja olyan ismeretek, jártasságok, készségek, képességek kialakítása, amelyek a munka elvégzéséhez szükségesek (pl. felelősségtudat, önállóság, kitartás), egészség- és környezetvédelemmel kapcsolatos szokások kialakítása. A gyermekmunka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze (szociális érzelmek).

Tanulás:

Az óvodában a tanulás a gyermek egésznap tevékenységei során, és az óvónő által szervezett, valamint spontán helyzetekben valósul meg. A tanulás feltétele a tevékenység megismerés, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A tanulás lehetséges formái:

- Szokások alakítása utánzással, minta- és modellkövetéssel,
- Spontán játékos tapasztalatszerzés,
- Gyermeki kíváncsiság kielégítése: a kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- Óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, szervezett tanulás,
- Gyakorlati probléma és feladatmegoldás.

Tekintettel arra, hogy az óvodában a tanulás mind tevékenység integráltan jelen van, az összes nevelési, fejlesztési területben önálló fejezetet programunkban nem igényel.

Az óvoda nevelési rendszere, napirendje:

Tevékenységek	3-4 évesek		4-5 évesek		5-6-7 évesek	
	september- május	július- augusztus	september- május	július- augusztus	september- május	september- május
Játék, szabadon választott tevékenység	4 óra	4,5 óra	5 óra	6 óra	5,5 óra	6,5 óra
Étkezés, étkezési előkészületek	2 óra	1,75 óra	1,5 óra		1 óra	
Öltözködés, testápolás	1,75 óra	1,5 óra	1,25 óra		1 óra	
Pihenés, alvás	2,5 óra		2 óra		1,5 óra	
Mindennapos testnevelés	10 perc		2x15 perc		2x15 perc	

Szervezett tanulás helye a napirendben:

Életkor	Kötött	Kötetlen	Kötött-kötetlen
3-4 év	Testnevelés	Ábrázolás, Irodalom, Környezet megismerése, Ének-zene	Környezet megismerése (séta)
4-5 év	Testnevelés,	Ábrázolás, Környezet megismerése, Irodalom, Ének-zene, Mat.képességek	Tanulmányi kirándulás, Környezet megismerése, Ének-zene
5-6-7 év	Testnevelés,	Ábrázolás, kézimunka, Mat. képességek	Tanulmányi kirándulás, Környezet megismerése, Ének-zene

III. Az óvodai nevelésünk tartalma, a fejlesztés területei

A. Szomatikus nevelés

Óvodánk pedagógusai szerint a szomatikus nevelés magába foglalja mindazokat a tevékenységeket melyek során gyermekeink megismerik azokat a testápolási szokásokat, folyamatokat, amivel az egészség megőrzésüket szolgálják, így kiemelt jelentőséggel bír, egyik alappillére a programunk megvalósításának.

1. Higiénés nevelés:

- Személyi higiénés nevelés
- Környezeti higiénés nevelés

Az óvodai nevelés egyik alapvető feladata a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. A gondozás hozzájárul az egészség megőrzésében, elősegíti a gyermek növekedését, fejlődését, biztosítja a komfortérzetét, ezzel megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. A gondozás a testi nevelésen túl kihat az egész személyiség alakulására.

Módszertani alapelveink:

- Minden óvónő tartsa szem előtt, hogy az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele a helyes életritmus kialakítása. Figyelembe kell venni, hogy a gyermekek különböző környezetből érkeznek, más-más gazdasági, érzelmi, kulturális háttérrel rendelkeznek, egyéni jellemzőik, fejlődési ütemük eltérő.
- Eredményes gondozás érdekében törekedni kell a családdal való mindenkori együttműködésre, a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolására.
- A gondozási teendők megvalósítása jó kapcsolatot kíván az óvónő és a gyermek között. Ennek érdekében érvényesíteni kell a testi kontaktus megnyugtató, segítő erejét.
- Az óvodán belül biztosítjuk mindig a gyermek számára a jó levegőt, a tiszta környezetet, higiénikus eszközöket, mozgáslehetőséget, törekedni kell a balesetmegelőzésre. A nyugodt, stresszmentes légkört biztosítani szeretnénk. Segíteni szeretnénk a személyi-, környezeti és pszichohigiéné harmonikus alakulását.
- Az egészséges környezet biztosítása érdekében tevékenyen részt kell venni a felszerelések megóvásában, a környezet ápolásában, védelmében.

- A testápolási szokások tudatos, rendszeres gyakoroltatásával erősítsük a gyermek tisztaságigényének alakulását.
- Törekedünk a természetes anyagokból készült anyagok használatára a környezet berendezése során - fa udvari mászóakák, építőjátékok, játéktartó kosarak stb.
- Segítsük a családból kikerülő gyermek harmonikus beilleszkedését, az érzelmi biztonságot adó légkör megteremtésével. Lehetővé kell tenni a beszoktatás idején a szülők jelenlétét az óvodában. A nevelőtestületünk törekszik arra, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai harmonikus egységként szolgálják a gyermekeink kiegyensúlyozott fejlődését.

Feladataink:

- Ellenőrizzük a tárgyi környezet állapotát, folyamatos karbantartását - a mászóakák, csúszdák biztonságát, a rendszeres homokcserét stb. Az udvari játék során a csoportba tartozástól függetlenül elégítse ki a gyermekgondozási szükségleteit.
- A csoportszoba berendezésénél törekszünk a kellő mozgástér, a természetes fény, a megfelelő mesterséges világítás, a szellőztetési lehetőség, az optimális hőmérséklet (22-24 C°) és páratartalom biztosítására.
- Ügyelünk a gyermek személyes tárgyainak higiénikus tárolására, használatára, ezek rendszeres tisztítására (fogkefe, fésű, törölköző, ágynemű, pizsama).
- A napirendet a gyermek egyéni és életkori sajátosságainak megfelelően alakítsa ki.
- Biztosítsuk a kulturált étkezés feltételeit - ízléses terítés és tálalás, derűs légkör, elegendő idő.
- A gyermek csak annyi ételt kapjon, amennyit jó étvágygal el tud fogyasztani. Nem erőltetjük, nem sürgetjük az étkezést.
- Az étkezéseket kötött időben szervezzük.
- A gyermekeknek napközben is annyi folyadékot adunk, amennyit kíván.
- Az egészséges táplálkozást a kötött étrend mellett is igyekszünk biztosítani a reform egészségvédő étrenddel - a gyümölcsöt étkezések között adjuk a gyermekeknek, a szülők támogatásával szervezett vitamin napok működtetésével gondoskodunk a napi nyers zöldség, gyümölcs fogyasztásáról. Közösén készítsük a gyermekekkel az egyszerű ételeket, gyümölcssalátákat, süteményeket.
- A gondozási munkákban igény szerint segítünk a gyermekeknek, míg kialakulnak önálló testápolási szokásaik, s az ehhez szükséges készségek.

- Megteremtjük a rendszeres tisztálkodási lehetőséget a torna, homokozás, nyári udvari játék stb. után.
- Figyelünk a gyermek tiszta, rendezett ruházatára, körmeire, hajára - ha szükséges, felhívjuk a szülők figyelmét.
- Biztosítjuk a lehetőséget a fogmosásra minden étkezés után.
- A WC kagylókat fallal, függönnyel válasszuk el. Ha szükséges, segítjük a gyermekeket a WC használat elsajátításában.
- A mosdó rendjéről, tisztaságáról a gyermekek bevonásával tevélegesen gondoskodunk.
- A családdal együttműködve alakítjuk ki a helyes öltözködési szokásokat. Megkérjük a szülőket, hogy gondoskodjanak a gyermek számára az udvari játékhoz melegítőről, bentre könnyű pamutruházatról, kényelmes benti és udvari cipőről, tornaruháról, váltó fehérneműről.
- Alváshoz kérünk pizsamát. Ha a gyermek igényli, lehetővé tesszük, hogy otthoni kedvenc játékával aludjon.
- Biztosítjuk az alváshoz a jó levegőt, s a gyermek testi-lelki komfortérzetét (szükségletek kielégítése, nyugodt, nyugtató légkör).

Tevékenységek:

- A gyermekeinkkel megismertetjük a napirendet, s hozzászoktatjuk, hogy alkalmazkodjon hozzá.
- Szükségleteit igény szerint elégítjük ki, ha szükséges, a felnőtt segítségét kérje.
- Az étkezések körüli tennivalókban vegyen részt (önkiszolgálás, naposság). Mindig terítsen ízlésesen rendeltetésszerűen használja az evőeszközöket (kést, villát már öt éves kortól), a szalvétát.
- Étkezés közben halkán, társai zavarása nélkül beszélgessen.
- Az ételből annyit kérjen, (nagy csoportban szedjen magának), amennyit jóízűen elfogyaszt.
- Segítsen a környezet tisztántartásában (takarítás, portörlés, seprés).
- A testápolási feladatokat kezdetben a felnőtt segítségével, később önállóan végezze (kézmosás, szappan, körömkefe használata, fésülködés, fogmosás). Segítséggel - később önállóan - használja a zsebkendő, majd a szeméttartóba dobja.

Kényelmes, megfelelő méretű ruhadarabjait egyedül fel- és levegye, összehajtva tegye a szekrénybe. Ha melege van, vagy fázik, jelezze az óvónőnek, vagy önállóan gondoskodjon magáról.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Képes a tisztálkodási eszközök önálló, rendeltetésszerű használatára.
- Igényli külsejének rendezettségét, a testi higiéniát - ruháját megigazítja, cipőjét beköti, figyelmeztetés nélkül mos kezet kézműves tevékenység, WC-használat után, étkezések előtt, fésülködik udvari játék, torna és alvás után.
- Képes szükségletei szabályozására, az önálló WC használatra.
- Ügyeljen a mosdó tisztaságára - öblítse le a WC-t.
- Ismerje és gyakorolja a fogmosás helyes technikáját, fogkeféjét tisztán tegye el.
- Helyesen fújja az orrát, köhögéskor, tüsszentéskor is használjon zsebkendőt.
- Ismerje a kulturált étkezés szabályait - csukott szájjal egyen, ügyeljen az asztal rendjére, tisztaságára, használja helyesen a kanalat, kést, villát.
- Megközelítőleg pontosan ítélje meg az elfogyasztandó étel mennyiségét, eszerint szedjen magának a tálból.
- Biztonsággal töltsse a folyadékot a kancsóból.
- Ügyeljen a környezete tisztaságára - vegye fel, dobja ki a szemetet, használja a lábtörlőt, segítsen a takarításban.
- Öltözzön önállóan, jó tempóban. Tudjon cipőt fűzni, masnit kötni, gombolni.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

- Gondozási feladatok és a testi nevelés célja szoros egységben valósíthatók meg, kihatnak az egész óvodai nevelésünkre. A testi egészségvédelem fontos része a mozgás, edzés, melyre a mozgás tárgyalásánál térünk ki.
- A családból kikerülve a gyermek egy új, számára idegen környezetben kénytelen szükségleteit kielégíteni. Pozitív érzelmi kapcsolatra van szüksége, így minden nevelési területen ki kell elégíteni a gyermek alapvető szükségleteit.

2. Mozgás

A kisgyermekünk testi-lelki fejlődésének, jó fizikai közérzetének, az egészséges életmód kialakulásának, az egészségmegőrzésnek legfontosabb eleme a mozgás, az edzés. A testi nevelés az óvodai nevelésünk folyamatában az egész személyiség fejlődését szolgálja, lehetőséget biztosít mozgástapasztalatainak bővítésére, fejleszti cselekvő és feladatmegoldó képességét, a szép mozgás iránti vonzalmát.

Módszertani alapelveink:

Az óvodai mozgásfejlesztésünk során a gyermek testi képességeinek összességét fejlesztjük, alakítjuk ügyességét, testi erejét, gyorsaságát, álló- és ellenálló képességét. Törekedünk a helyes testtartás, esztétikus, összerendezett mozgás kialakítására. Külön program keretében megszervezzük a játékos láb- és testjavító tornát. Biztosítjuk minden nap a szabad levegőn való mozgást (játékot, tornát, sétát, kirándulást). Megteremtjük az optimális feltételeket ahhoz, hogy eredményesen növeljük a szervezet teherbíró és alkalmazkodó képességét, s egyben elősegítse biológiai egyensúlyának fenntartását. Biztosítjuk a mozgás kényszermentes, örömteli lehetőségeit a gyermekek mozgásigényéhez, egyéni képességeihez alkalmazkodva. Dicsérettel, tapintatos segítő szándékkal segítjük, hogy megőrizze a gyengébb fizikai képességű félszeg gyermekek is a mozgáskedvét. Szem előtt tartjuk, hogy a mozgás legértékesebb fajtája a játék. A mozgás megszerettetésében működjön együtt a családdal. Közös hétvégi programokkal (kirándulás, szánkózás) irányt adhat a szabadidő helyes eltöltésének módjához.

Feladataink:

- Megerősítjük a mozgással a gyermek pozitív személyiségjegyeit: bátorság, önfegyelem, kitartás, együttműködési készség.
- A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítjük a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést, döntést, alkalmazkodó készséget, a személyiség akarati tényezőinek alakítását.
- Fejlesztjük a természetes mozgásokat (járás, futás, ugrás, támaszok, függés, egyensúlyozás, dobás).
- Elősegítjük a légző-, keringési és izomrendszer teljesítőképességének növelését.
- Alakítjuk a mozgás koordinációját, a szem-kéz, szem-láb munkájának összehangolását.
- Törekedünk a nagymozgások, a rugalmasság és az egyensúlyérzék párhuzamos fejlesztésére.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a test edzésére, hogy a gyermek szervezete alkalmazkodni tudjon az időjárás változásaihoz. Hidegben is rövidebb időt mozgással a szabadban töltünk. Amíg az időjárás engedi a testnevelési foglalkozásokat az udvaron tartjuk. Tavasztól őszig a reggeli gyülekezőt is, a délutáni játékot is a szabadban oldjuk meg. Nyáron minden tevékenységet, amire lehetőség van, az udvaron szervezünk.
- Külön program keretében az FTC úszószakosztályánál játékos vízhez szoktatást szervezünk.

- A testnevelési foglalkozásokra, mindennapos testnevelésekre tudatosan felkészülünk, beépítjük a gerinctornát és lábboltozat kialakulását elősegítő gyakorlatokat is.
- A szabad, önálló mozgással, változatos eszközök biztosításával lehetővé tesszük, hogy a mindennapos testnevelés örömet jelentsen a gyermek számára.
- Változatos lehetőséget nyújtunk a finommotorika fejlesztésére.

Tevékenységek

Szabadjáték:

Az udvari mászókákon függő, kúszó, mászó mozgásokat végeznek, gyakorolják a labdajátékokat. Csúszdéznek, gyakorolják az egyensúlyozó járást. Mozgásos szabályjátékot játszanak a saját vagy az óvónő kezdeményezésére (versenyek, körjátékok, szabályjátékok). Hosszabb-rövidebb sétákat tesznek a közelben, almaszüretre mennek, kirándulni járnak.

Testnevelési foglalkozás, mindennapos testnevelés:

- Egyenes testtartással járnak meghatározott irányba tempótartással, tempóváltással, különböző alakzatokat képeznek (sor, vonal, kör)
- A szabadgyakorlatok során különböző testhelyzetekből kiindulva, kéziszerrel vagy anélkül végeznek kar-, láb-, törzs-, nyakizom-erősítő gyakorlatokat.
- Futnak egyenes vonalban és irányváltoztatással sík és enyhén lejtős talajon, vagy akadályok leküzdésével.
- Szökdelnek helyben és haladva, páros és váltott lábbal, akadályok beiktatásával. Próbálkoznak a távol- és magasugrással.
- Labdagyakorlatokat végeznek (gurítás, feldobás, elkapás, labdavezetés). Gyakorolják a célbadobásokat babzsákkal, labdával.
- Támasz-, függő- és egyensúlyozó gyakorlatokat végeznek talajon (csúszás, kúszás, mászás, egyensúlyozó járás), padon, zsámolyon, bordásfalon vízszintesen és függőleges irányban.
- Gyakorolják a gurulások különböző formáit.
- Játsszanak szabályjátékokat, egyéni-, sor-, váltó és csapatversenyeket.
- Fakultatív szolgáltatásként választhatják az úszást és a játékos-láb és tartásjavító tornát.

A fejlődés várható jellemzői 6-7 éves korban:

- Mozgásuk legyen kitartó, összerendezett, szeressék, igényeljék a mozgást.
- Növekedjék teljesítő képességük, alakuljon ki tér- és időbeli tájékozódó képességük.
- Sajátítsák el a természetes mozgások elemeit.
- Ismerjék a vezényszavakat, tudjanak azok szerint cselekedni. Tudjanak végrehajtani szóban elhangzott gyakorlatokat.
- Tartsák be, kövessék a szabályokat.
- Legyenek képesek sor- és köralkotásra.
- Egyensúlyozzanak különböző szereken emelt magasságban és sík talajon egy lábon.
- Tudjanak páros lábon szökdelni.
- Ugorjanak át kisebb akadályokat (magas- és távolugrás).
- Mozgás közben tudjanak irányt változtatni, jobbra, balra, hátrafordulni az irányok megnevezésével.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

A mozgás szervesen illeszkedik a gondozási folyamatban, az egészséges életmód kialakításának feladatkörébe, felerősíti, kiegészíti ezek hatását. Fontos szerepet játszik az egészség megőrzésében, a test edzésével, erősítésével kedvezően befolyásolja a szervek, szervrendszerek működését, a biológiai fejlődést.

A „Szív kincsesládája” c. program segítségével - kapcsolatban áll a környezet megismerése neveléssel. Bővítjük ismereteket az aktív és passzív pihenéssel kapcsolatban. A mozgás a gyermek számára egyet jelent a játékkal, nemcsak a szabad mozgásban, hanem a testnevelési foglalkozásokon, mindennapos testneveléseken is. A változatos eszközök, játékos keretbe foglalt gyakorlatok, versengések felébresztik a gyermek mozgáskedvét. Életkori sajátosságaiból fakadóan szabadidős tevékenységeinek legnagyobb részét is a mozgásos játék teszi ki. Óvodánk udvari felszerelésével, ezek tudatos fejlesztésével igyekszünk optimális terhelést kiváltó mozgásokra ösztönözni a gyermeket.

A közös gyakorlatok egyöntetű végzése, a csapatversenyek, szabályjátékok erősítik a gyermekben a szociális érzelmeket. Itt érzi leginkább, hogy jó egy közösséghez tartozni, izgul, drukkol a csapatába tartozó más gyerekek jó eredményéért is. Elfogadja az irányítást, hajlandó együttműködni, segíti társát, alkalmazkodik.

A testnevelés a mozgáskultúra fejlesztésén túl segíti a gyermek tájékozódását térben és időben, a ritmuselemek mozgásban való gyakorlását, esztétikus látásmódjának kialakulását, s ezzel hozzájárul a környezeti és esztétikai nevelés kapcsolódó feladatainak megvalósulásához.

3. Betegségek – balesetmegelőzés:

Az OAP szerint az egészséges életmód alakítása közben az óvodapedagógus feladata a speciális gondozás prevenció és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

Betegségmegelőzési feladataink:

A betegség mindig a szervezet káros működését jelzi, ami külső jegyekben nyilvánul meg.

Az óvónő tennivalója:

- Orvoshoz fordulás, segítségkérés
- Szülői értesítés
- Az orvos megérkezéséig vagy a gyermek hazaviteléig elkülönítés, lefektetés, esetleg lázcsillapítás, de gyógyszer nélkül, borogatással.

Beteg gyermek óvodában nem tartózkodhat, csak orvosi igazolással vehető be ismét a közösségbe, nem szabad az óvodában gyógyszert beadni a gyerekeknek.

Leggyakoribb betegségek: a légúti megbetegedések.

Megelőzésük: szabad levegőn való tartózkodás, intenzív szellőztetés, játékszerek, használati tárgyak folyamatos tisztítása, fertőtlenítése, zsebkendőhasználat fokozott ellenőrzése, alapos, fertőtlenítő kézmosás.

- Kisebbségi egészségügyi rendellenességek korrekciója. Csak olyan esetekben, ahol a hibát nevelési eljárással nem lehet megszüntetni.
- Hibás testtartási rendellenességek tartásjavító tornával, folyamatos korrekcióval.
- Lapostalp. Kerülni kell a hosszú álldogálást, a túlzott terhelést, megfelelő lábbelit kell hordani, ha szükséges betétet is.

Megelőzős - lábujjon, sarkon járás, külső lábszáron járás, mezítlábas torna, eszközhasználat.

A tartásjavítás a mindennapjaink egészségét áthatja, fontos az odafigyelés, a javítás és megelőzés.

Balesetmegelőzés:

Nem elég az egészséget megvédeni, megedzeni, de a váratlan balesetek megelőzésével az életet védeni is szükséges. Fontos feladatunk az óvodás gyermek egészségének, testi épségének védelme, balesetmegelőzésre nevelése, hiszen a szülő a legföltettebb kincsét, a gyermekét bízta ránk. Az óvodai balesetek legnagyobb része elesésből, leesésből, nekiütözésből, szertelen, gátolatlan, vakmerő gyermeki magatartásból adódik. Ezért fontos a magatartási szokások, és szabályok tudatosítása. Szabadban még több a balesetek száma, mint a csoportszobákban, itt a gyermekek „felszabadultabb” viselkedése okozza a legtöbb gondot.

Óvodai balesetek megelőzésére szolgáló nevelési módszereink:

- Balesetveszélyes helyek és helyzetek bemutatása,
- Helyes, balesetmegelőző magatartás bemutatása,
- Megfelelő eszközhasználat megtanítása (olló, kéz, villa, tű, kerti szerszámok stb.)
- Önálló feladatok (munkajellegű tevékenységek) közös elvégzése (bútormozgatás, ásás, terítés),
- A csoportszoba, az udvar balesetveszélyes helyeinek, eszközeinek előzetes áttekintése, a hiányosságok pótlása.

Balesetmegelőzésre nevelés:

- Egészségvédő ismeretek,
- Egészségvédő készségek,
- Egészségvédő beállítódás (attitűd).

Élethelyzetek, óvodai események gyakorlása, hibák korrigálása, óvónő által történő megerősítés a balesetmentes tevékenységgel kapcsolatban.

Közlekedési balesetek:

Ismeretátadás, szabályfelállítás, helyzetfelismerés, valóság megismerése:

- Terep
- Udvar
- Valóságos közlekedés.

A balesetmegelőzés a pedagógus és a szülő feladata a gyermekek érdekében, mivel a gyerekeknek még nincs kialakult veszélyérzete, így nekünk kell fokozatosan megtanítani arra.

B. SZOCIOHIGIÉNÉS NEVELÉS

1. Érzelmi nevelés, szocializáció

A családi nevelés mellett az óvodának fontos szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítjuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben a társas érintkezés elemi formái szerves kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Óvodánkban többek között az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Óvodapedagógusaink nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkoznak. Az olyan óvodai légkör, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kialakulásához és mások megértéséhez.

Módszertani alapelveink:

- Biztosítjuk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, nyugodt, szeretetteljes, otthonos óvodai légkört.
- Szem előtt tartjuk a gyermek óvodáskort megelőző, testi-lelki fejlődését, tisztelje szociokulturális háttérét.
- Arra törekszünk, hogy a család és óvoda szorosan együttműködjön, az egyenrangú nevelőtársi viszony, jó partnerkapcsolat alakuljon ki.
- Biztosítjuk az óvoda nyitottságát, hogy a szülők közvetlenül betekinthesse a nevelőmunkába. Lehetőséget adunk a családot beszoktatásra.
- Törekedünk a felnőttekhez, illetve társaikhoz való pozitív, harmonikus érzelmi viszony helyes szociális viselkedés kialakítására.
- Az óvónő személyiségének modellértékével hasson a csoportszerveződés folyamatára.

Feladataink:

- Az óvónő informálódjon a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól, anya-gyermek kapcsolatáról (környezettanulmány elkészítése, anamnézis lap kitöltése, családlátogatás).
- Türelemmel és szeretettel biztosítsa a gyermek zökkenőmentes beilleszkedését a közösségbe, tegye lehetővé számukra, hogy behozhassák kedvenc otthoni játékaikat.
- Folyamatosan tájékoztassa a szülőket az óvoda nevelő munkájáról, biztosítson lehetőséget az együttműködésre (szülői értekezlet, fogadó óra, hagyományok teremtése, nyilvános, közös programok, egészségnevelő hetek, ünnepek megszerezése).
- Tegye barátságossá, ízléssé az óvoda helyiségeit, felhasználva a természetes anyagokat.
- Alapozza meg a gyermek érzelmi kötődését óvónőjükhöz.
- Az óvónő magatartása legyen határozott, toleráns, barátságos, őszinte, szeretetteljes, építse ki az egymás közötti bizalmat óvónő - gyermek, gyermek - gyermek között.
- Elégítse ki a gyermek egyéni testi-lelki szükségleteit (pl. érzelmi biztonság, tevékenység-szükséglet).
- Ügyeljen arra, hogy a közösségi nevelés folyamatában a gyermek éntudata megerősödjön, énképpé differenciálódjon, fejlessze önállóságát.
- Alakítsa ki megfelelő napirendet, amit rugalmasan kezeljen és biztosítson folyamatosságot, gazdag változatos tevékenységeket, alkalmazkodva az évszakokhoz és a gyermekek önállóságához.

- Fejlessze a gyermek együttműködési, kooperációs és kommunikációs képességét, erősítse az összetartozás érzését.
- Fejlessze a közösségi magatartást és aktivitást, erősítse a felelősségérzést és kötelességtudatot.
- Alakítsa ki a felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokásokat természetes szituációkban (udvariasság, őszinteség, részvétel, együttérzés, segítőkészség, tolerancia, tisztelet, tapintat, egymás megbecsülése, figyelmesség, önfegyelem, kudarctűrés, konfliktusmegoldó-képesség).
- Tegye lehetővé a baráti kapcsolatok kialakulását és fejlődését.
- Igyekezzen a visszahúzódó gyermekeket közelebb hozni néhány barátkozó, nyugodt, csendes társukhoz.
- Az óvónő a gyerekekkel együttműködve ápolja a csoport hagyományait (születésnapok, ünnepeink, népi hagyományaink ápolása, közeli és távoli távlatok felállítása).

Tevékenységek:

A gyermekek fejlődése, társas kapcsolataik alakulása maga a közösségi élet, a tevékenységek rendszerében valósul meg. A közösségi élet tartalma az ezeket kísérő közös élményekben, kapcsolatokban formálódik.

- Megköszöni, ha kap valamit, köszönti társait és a felnőtteket.
- A kívánt játékot elkéri egymástól.
- Óvatosan bánnak a használati tárgyakkal.
- Vigyáznak egymás egészségére.
- Nem zavarják társukat játékukban, segítenek egymásnak.
- Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak egymásra.
- Sérelmeiket, konfliktusaikat igyekeznek az óvónő segítségével eloldani.
- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- Elfogadják a másságot, tisztelik egymást.
- Elfogadják az óvónő, esetenként társaik irányító szerepét, az alá-, fölé-, és mellérendeltségi viszonyokat.
- Részt vesznek az óvoda ünnepeinek, hagyományainak megszervezésében, lebonyolításában (családdal közösen szervezett ünnepek, hagyományok: Anyák napja, évszáró, egészséges hetek, óvoda-család kirándulás. Hagyományaink: Mikulás, Karácsony, Húsvét, Gyermeknap).

Fejlődés jellemzői:

- Önálló a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein
 - Kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás,
 - Véleménynyilvánításban,
 - A vállalt feladatai elvégzésében.

- Ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit.
- Tisztelettudó a viselkedése.
- Igazmondásra törekszik.
- Megkezdett munkáit befejezi.
- Képes a belátásra.
- Észreveszi a környezete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket.
- Óvja saját és társai egészségét.
- Együttműködik a közös cél érdekében.
- Örül a csoport közös sikereinek.
- Felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak, ha ennek szükségét látja.
- Szívesen tevékenykedik a csoport érdekében.
- Érdeklődik társai és a felnőttek iránt (csoporton belül)
- Képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni
- Legalább egy társ- kapcsolattal rendelkezik a csoporton belül.
- Figyelemmel van a felnőttek és a gyerektársak iránt.
- Igyekszik - szituációtól függően - elfogadni az alá-, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket.

Kapcsolatok:

A közösségi nevelés a játékkal van a legszorosabb kapcsolatban, hiszen a játék a közösségi tulajdonságok megalapozásában és fejlesztésében más feltételekkel nem helyettesíthető funkciót tölt be. A játék keretében képesek olyan bonyolult emberi viszonyokat átélni, mint a mellé-, alá-, és fölérendelődés, a kölcsönös segítség. A játékban érvényesülő közösségi normák a mindennapi életük egyéb eseményeinek is meghatározóivá lesznek. Szoros a kapcsolata az anyanyelvi neveléssel is, mert a szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásnak legfőbb eszköze. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága és gazdagodnak kapcsolatai, ismeretei, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

A munka, mint közösségért végzett tevékenység hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához.

2. Játék

Módszertani alapelveink

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.

Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. Fejlődik lelki életük, mozgásuk.

A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetítjük a legtöbb ismeretet a gyermek felé. A játék komplex tevékenységforrás, a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodáskorú gyermek életében. Benne megjelenik minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség s eredményeképpen alapozódnak a képességek és alakul a magatartás. Arra törekszünk, hogy olyan hangulatot, ingereket, tárgyi lehetőségeket teremtsünk, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Biztosítsa, hogy újraélhessék élményeiket, megvalósíthassák saját elgondolásait, hogy fantáziájuk, hangulatuk, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak. Szem előtt tartjuk, hogy csak indokolt esetben avatkozunk a gyermekek játékába, a segítség módját és mértékét mindig a konkrét játékhelyzetnek, a csoport és az adott gyermek fejlettségének, igényének megfelelően alkalmazzuk. Figyelembe vesszük a fejlődés egyéni sajátosságait, fejlettségük különböző szintjét, aktivitásuk eltérését, érdeklődésük különbözőségeit, az adott fejlettségi szinthez igazodva elősegítjük, hogy a gyermekek magasabb szintre jussanak. Megteremtjük a játék lehetőségeit az udvaron is, változatos játékok szervezésével szeretnénk elérni, hogy a gyermekek szívesen tartózkodjanak a szabadban. Arra törekszünk, hogy a közös játékban a gyermekek érdeklődéssel, aktivitással, igazi játékkedvvel vegyenek részt, hogy minden gyermek szabadon és minél elmélyültebben játsszon.

Feladataink:

Az óvónő gondoskodik a megfelelő nyugodt légkör kialakításáról:

- Segítse a gyermekek önállóságra törekvését a játékfajták és játszótársak megválasztásával.
- Gondoskodik róla, hogy egész nap folyamán sokféle játékot indíthassanak el és szervezhessenek önállóan.
- Segítse a közös játék kibontakozását, fejlődését a gyermekek tapasztalatainak gazdagításával, a játékkedv fokozásával, az együttjátszás igényének felébresztésével.

Az óvónő biztosítson megfelelő helyet a játékhöz:

- Szükség szerint a gyermekek közreműködésével alakítson ki állandó és ideiglenes játszóhelyeket a különféle tevékenységekhez.
- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő mozgásigényét, alakítson ki megfelelő játszóhelyeket a nagyobb mozgásokkal járó és nyugodtabb, elmélyültebb tevékenységet igénylő játékfajtához egyaránt.
- Biztosítsa az elmélyült, nyugodt játékhöz a helyet az udvaron és a kirándulások alkalmával is.
- Az óvónő törekedjen arra, hogy a játékra biztosított idő a nap minden szakában összefüggő legyen.
- Az óvónő gondoskodjon olyan játékeszközökről, amelyek motiválják, ösztönzik, gazdagítják és segítik az elmélyült játék kialakulását a gyermekek elképzeléseinek megvalósítását.
- Törekedjen arra, hogy a játékeszközök esztétikusak, könnyen tisztíthatóak, veszélytelenek legyenek, sokféleképpen variálva illeszkedhessenek a játék témájához, készítsenek maguk is játékeszközöket a természet kincseinek felhasználásával (természetes anyagok, kövek, termések).
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek a különböző játékszereket, tárgyakat eredeti funkciójuktól eltérően, különböző céllal használhassák fel.

Az óvónő gondoskodik arról, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék környezetüket, s a tapasztalat és ismeretszerzés pozitív érzelmek nyomán élménnyé váljék:

- Vegye figyelembe, hogy egy-egy gyermek egyéni élménye is lehet közös játék kiindulópontja és egy közös játék is indítja a kívülről álló gyermeket arra, hogy bekapcsolódjon a játékba.
- Törekedjen arra, hogy megismerje a gyermekek óvodán kívüli tapasztalatait s számoljon annak játékban való megjelenítésével, akár pozitív, akár negatív élmény vonatkozásában.

Tevékenységek:

Gyakorló játék során a gyermekek a felhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. Játékszereket és eszközöket rakosgatnak valamilyen maguk alkotta szabály szerint. Hangokat, szótagokat, szavakat ismételve.

A szerepjáték a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki. a gyermekek szerepjátékukban tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket jelenítik meg. E játékban önállóan, kezdeményezően tevékenykednek. A vállalt szerepekben ábrázolják a valóság számukra lényeges

mozzanatait. Játékukban különösen az érzelmileg közelálló felnőtteket és társaikat utánozzák.

Barkácsolás során a gyermekek maguk készítenek a játékhoz szükséges eszközöket és játékszereket. Minden olyan anyagok gyűjtögetnek, amelyet önállóan meg tudnak munkálni. Megismerik a különféle anyagokat, a szerszámok használatát és az egyszerűbb technikai fogásokat.

A dramatizálás a szerepjátékot gazdagítja, mert a gyermekek irodalmi élményeiket kötetlen módon eljátsszák. A mese-, vers-, filmélmények alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át, vagy tovább.

Bábozás során az átélt cselekvés, vagy történés általuk felfogott tartalmát tükrözik. Felhasználnak népmeséket, dalokat, verseket, rövid elbeszéléseket, rögtönzéseket stb.

Építő, konstruáló játék során építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre, ehhez változatos eszközöket, anyagokat használnak.

A szabályjáték pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. E játék során a gyermekek a szabályt önként vállalják és betartják. Mozgásos szabályjátékokat - testnevelési játékokat, dalos népi játékokat, labdajátékokat, versenyjátékokat - játszanak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyakorló játékot főleg a konstrukciós és szerepjáték elemeiként tudják alkalmazni. Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját. Tudnak alkalmazkodni a szabályokhoz, le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről, vállalják a számukra kevésbé érdekes, kedvezőtlenebb szerepeket is. Tudnak vezetni és játszótársukhoz alkalmazkodni. Önállóak a játéktervezésben, a szerepek kiválasztásában, megválasztásában. A barkácsolás a szerepjáték, a bábozás természetes eszközévé, alkotórészévé válik. Képesek önállóan létrehozni a szükséges eszközöket s azokat felhasználják játékukban, dramatizálásukba.

Önállóan képesek dramatizálni, bábozni. Kézméretüknek megfelelő bábokat használnak, melyekkel megjelenítik kedvelt mesealakjaikat, a hétköznapi élet figuráit. Az óvónő segítségével tudnak készíteni fakanál- és síkbábokat fából, terményekből, vagy más anyagokból.

Játékszereket is tudnak készíteni. Az építés, konstruálás kapcsolódik a szerepjátékhoz. Konstrukcióik a valóság tárgyaihoz, játékszerekhez, vagy egyszerű modellekhez hasonlóak. Alkotásaikat képesek önállóan, sok egyéni ötlet alapján létrehozni, a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazásával.

Olyan szabályjátékokat tudnak játszani, amelyek nagyobb ügyességet, vagy szellemi erőfeszítést igényel. Játékukban jelen van az egészséges versengés is. Képesek bonyolultabb játékok megtanulására, egymást figyelmeztetik a szabályok betartására.

Kapcsolatok:

A gyermekek közötti társas kapcsolatok legváltozatosabban a játékban nyilvánul meg és fejlődnek. A közös játék olyan bonyolult kölcsönös kapcsolatokra, együttműködésre készíti a gyermekeket, amilyenre a játékon kívül még nem képesek. A közös játékban alakulnak a játékhagyományok, amelyek erősítik a „mi tudat” létrejöttét. Így a játék a közösségi élet fejlesztésének alapvető eszköze. A gyermekek a játék útján ismerkednek meg a világgal, a tárgyakkal, azok tulajdonságaival, a valóság jelenségeikkel, eseményeikkel. Tapasztalatokat szereznek az egészségneveléssel kapcsolatban. Érzékszerveik működése pontosabb lesz, észlelésük, megfigyelésük megbízhatóbbá válik. Az emlékezetbe vésés szándékos célként először a játékban jelenik meg. A játékszituáció kialakulása, a „minta” helyzet gazdagítja a képzeletet és a gondolkodást. Játék közben sokféle tapasztalatot szereznek a tárgyak tulajdonságairól. Észreveszik a hasonlóságokat, különbözőségeket, a cselekvések egymásutániségét, a dolgok és jelenségek közötti összefüggéseket. A lehetőségek mérlegelése, a konfliktusok megoldása hozzájárul a problémamegoldó gondolkodás fejlődéséhez. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek. Fokozódik a gyermekek beszédkedve, mely ösztönzi a nyelvi-kommunikációs készség fejlődését. A játék fejleszti a gyermekek mozgását. Segíti új mozgásformák kialakulását, gyakorlását, fejleszti kéz ügyességüket. A változatos mozgás ügyesebbé teszi a gyermekeket, segíti egészségük megőrzésében, növeli önállóságukat, kitartásukat, hozzáértésüket.

3. Munkajellegű tevékenységek

Módszertani alapelveink:

- Teremtsünk meg minden olyan lehetőséget, hogy a gyerekek korukhoz, fejlettségükhöz, képességeikhez mért önálló munkát végezzenek.
- Tanítsuk meg az elemi munkafogásokat, technikai módokat.
- Adjunk módot a gyakorlásra.
- Tervszerűen és fokozatosan vezessük be.
- A munkakészségek és szokások alakításakor mindig tartsuk szem előtt a gyerekek önállóságát.
- Az óvónő mindig értékelje a gyerekek munkáját, munkavégzését (hatással van arra is, ahogy a társait megítéli).
- A konkrét értékelés, az óvónő megértő, nyugodt magatartása, munkaszeretete jó létkört teremt a végzett munkához.
- A munkát jól átgondoltan szervezzük meg.
- Teremtsük meg a szükséges tárgyi feltételeket és a rendszerességet.

Feladataink:

- A gyerekekben azt az igényt kialakítani, hogy szívesen tevékenykedjen.
- Önként vállaljon megbízatásokat.
- Társak iránti felelősségérzet kialakítása a közösségért végzett munka folyamán (naposi munka).
- Az alá- fölérendeltségi viszony kialakulásának segítése (segítségadás, türelem).
- Munkamegosztásra nevelés
- Jártasságok, készségek alakítása képességgé az eszközök, szerszámok használata során.
- A munka sikeres elvégzésére, annak megbecsülésére nevelés.
- A munkafegyelmezett, felelősségteljes végrehajtásának segítése.

Tevékenységek:

- A munkát törekedjen önállóan végezni, önként vállaljanak feladatokat.
- Ismerje meg az elemi munkafogásokat, technikai módokat, az eszközök kezelését, helyét.
- A feladatokat rendszeresen végezzék, melyeket pontosan teljesítsenek.
- Egymásnak nyújtsanak segítséget.
- Gondozza a növényeket, állatokat.
- Igényelje a tárgyak kisebb hibáinak megjavítását.

Fejlődés jellemzői:

Alkalomszerű munka

(Egy része tervezhető, másik része esetleges. A csoport egyidejűleg végzi vagy megbízatásként egyes gyerekek teljesítik.)

- Rend fenntartásában, csoportszoba átrendezésében segítenek.
- Kérik az óvónő, dajka segítségét az öltöző, a mosdó rendjének megtartásában.
- A leesett, elszórt tárgyakat kérésre felveszik.
- Segítenek az óvónő játékjavító munkájában (kezébe adják az eszközöket, anyagokat).
- Ünnepi készülődéskor segítenek ajándékot, tárgyakat készíteni.
- Üzeneteket pontosan átadják és választ is adnak a kérdésekre.
- Részt vesznek a játékszerek tisztításában, babaruhák mosásában.
- Nagytakarítást végeznek a játéksarkokban, ünnepekre ajándékot készítenek.
- Felszólítás nélkül felveszik a játékszereket, helyére teszik az eszközöket.
- Részt vesznek a csoportszoba díszítésében.

Növény és állatgondozás

- Ezek életfeltételeinek megteremtéséhez járulnak hozzá a gyerekek, miközben átélik és megfigyelik a változásokat.
- Figyelemmel kísérik az élősarok növényeinek, állatainak (akváriumi állatok etetése) gondozását óvónői segítséggel.
- Tavaszt várva segédkeznek a rügyeztetés, csíráztatás előkészítésében.
- Az óvónő segítségével megöntözik a növényeket a csoportszobában.
- Ősszel önállóan terméseket gyűjtenek, azokat csoportosítják az élősarokban.
- Önállóan ültetnek, gyümölcsöt szednek, összesöprik a lehullott faleveleket. Télen segítenek a hó, víz elsöprésében.
- Megöntözik a növényeket, állatoknak (hal) etetésében segédkeznek.
- Környezetredezés

Naposi munka

Naposi munkát 4 éves kortól lehet bevezetni. A gyerekek eljutnak az elsajátításhoz szükséges beállítódáshoz. Feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel.

Fejlődés jellemzői:

- Az óvónő irányításával felterítik az asztalterítőt.
- Elosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, majd segítséggel összeszedik.
- Letörlik az asztalt a morzsáktól.

Az óvodáskor végére:

- Önállóan felterítik az asztalterítőt.
- Előveszik és kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, és esztétikusan elrendezik.
- A terítőt önállóan összehajtják.
- Felsöprik az asztalok környékét.
- Segítenek a foglalkozási eszközök szétosztásában és összeszedésében.
- Vigyáznak a különböző helyiségek rendjére.

Kapcsolatok más nevelési területekkel:

- Feszültségmentes légkört biztosítunk. A felnőttel való testi kontaktus, az intim helyzetek érzelmi töltete pozitívan befolyásolja az egész nevelési folyamatot.
- Szoros a kapcsolata a játékkal, mert a gondozási feladatokkal a kötetlen játék keretében ismerkedik meg, itt adódik mód a feszültségmentes, játékos gyakorlásra.

- Kapcsolódik az anyanyelvi neveléshez, mert a kezdetik tevőleges segítség helyett a jártasság szintjén elegendő a verbális irányítás ahhoz, hogy a gyermek jól megoldjon egy-egy feladatot. Így a szóbeli utasításokat követve önállóan jut eredményre - pl., egy ruhadarab kifordítása, a terítés sorrendje. A gondozási helyzetek számtalan alkalmat kínálnak beszélgetésre, párbeszédre, ismeretközvetítésre, szókinccs-gyarapításra.
- A gondozás során találkozik először a gyermek munkajellegű tevékenységgel, melyet vagy ön kiszolgálása, vagy a környezet rendje érdekében végez.

Feladataink:

A munkajellegű tevékenységek során a nevelési célok megvalósítása érdekében igyekszünk felhasználni a gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését. Törekedünk a gyermeki önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtésére, hogy a különböző munkafajták tényleges munkavégzést, tevékenykedtetést jelentsenek. Szem előtt tartjuk, hogy a munka az életre való felkészítést épp úgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, s hogy mindez pozitív élmények forrása legyen.

- A munkajellegű tevékenység önállóan választható és sohasem a gyermekekre kényszerített feladat legyen. Az óvónő csak olyan munkát bízson rá, amelynek elvégzésére megerőltetés nélkül képes.
- Biztosítsa a gyermekek tényleges aktivitását, kerülje az üres, formális tevékenykedtetést.
- Biztosítsa a munka állandóságát és folyamatosságát. A gyermekek mindazokat a feladatokat, amelyek ellátására képesek, végezzék is el. E feladatok köré fokozatosan bővüljön.
- Vegye figyelembe az egyes gyermekek egyéni sajátosságait, törekedjen arra, hogy minden gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapja és legyen alkalma gyakorolni az elsajátított munkafogásokat. Minden gyermeknek legyen feladata, de nem szabad túlterhelni.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket, melyeket olyan helyen tároljanak, ahol bármikor elérhetőek.
- Az óvónő az egyéni fejlődést figyelembe véve, reálisan értékelje a munka végzését. Törekedjen arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek, a napi tevékenységek részét alkossa, soha ne legyen büntetés.
- Nevelje arra a gyermekeket, hogy vigyázzanak környezetük tárgyaira, védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételei biztosításáról. Óvják épségét, tisztaságát, szépségét.

Tevékenységek:

Az óvodában a munkajellegű tevékenység elsősorban közösségért végzett tevékenység. Tartalmazza az önkiszolgálást, az alkalmoszerűen végzett feladatokat, a napi munkát, a környezet - a növény-, és az állatgondozást.

Az önkiszolgálás óvodáskor kezdetétől nagy jelentőségű. A gyermekek önmagukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a legkorábbi időtől kezdve önállóan, vagy segítséggel végeznek. Saját képességeik szerint, koruktól függetlenül, akkor és úgy végzik el önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor és ahogyan képesek rá.

Az alkalmoszerű munkák egy része ismétlődik, más része esetleges. E feladatokat a szükségletektől, a munka jellegétől, a körülményektől függően a csoport egyidejűen végzi, vagy megbízatásként, egyes gyermekek teljesítik. Alkalmoszerű munkát végeznek a gyermekek a csoport életében gyakori tevékenységváltáskor, melynek során átalakítják a tárgyi környezetet.

Segítenek az óvónőnek, egymásnak és a kisebbeknek, különféle megbízatásokat teljesítenek. A naposi munka, közösségi megbízatás. Feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. A naposságot 4 éves kortól vállalják a gyermekek. Erre az időre eljutnak e feladat ellátásához szükséges beállítódáshoz. A naposok végzik az étkezéssel kapcsolatos teendőket. Áttekintik a csoportszobát, ahol szükséges, segítenek. Feladataikat növekvő önállósággal oldják meg. A gyermekek fejlődésével fokozatosan bővülnek a tennivalók, egyre inkább képesek lesznek munkájukat megosztani, napos társukkal együttműködni, egymásnak segítséget nyújtani.

Környezet-, növény és állatgondozás

A környezetvédelem a környezet alakításával és a munkatevékenységgel szorosan összefügg, s óvodánk fő célkitűzése szerint kiemelt jelentőségű. a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapjúl, s megfelelő érzelmi viszonyulás alapján nagy fokú tiszteletre nevel mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben. A természeti környezet tevékeny megismerése széleskörű munkajellegű tevékenységet feltételez.

A növények és kisállatok gondozásával a gyermekek megteremtik azok életfeltételeit, miközben átélik, megfigyelik a változásokat.

A teremben és az udvaron az évszakoknak megfelelően végzendő tevékenységek: csíráztatás, rügyezettetés, élősarok gondozása, falevelek összegyűjtése, hóseprés. A kerti munka során a gyermekek megismerkednek a munka társadalmi értékével, az értékteremtő munkával, ugyanakkor lehetőség nyílik a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására is.

Fejlődés jellemzői 6-7 éves korra:

Alkalomszerű munkák

A gyermekek részt vesznek a csoportszoba díszítésében, ötleteket adnak az óvónőnek. Önállóan képesek a terem díszítésével kapcsolatos feladatok ellátására. Vigyáznak a terem rendjére, elrakodnak. Részt vesznek a játékeszközök javításában, tisztításában. Időközönként nagytakarítást végeznek a játéksarokban. Ünnepekre ajándékot készítenek. Észreveszik, ha segíteniük kell.

Naposság

Képesek önállóan és esztétikusan megteríteni az asztalokat. Feltálalják a reggelit, uzsonnát. Étkezés után leszedik az asztalt, helyére teszik az eszközöket, összeseprik a morzsákat. Segítenek a foglalkozáshoz szükséges eszközök előkészítésében és elrakásában. További önálló feladatokat is végeznek olyan mértékben, ahogyan az óvónő támaszkodik rájuk.

Növény- és állatgondozás

Az évszakoknak megfelelően képesek részt venni a kert gondozásában. Ősszel felszedik a növényeket, átültetik cserepekbe, összeszedik a terméseket, összegereblyézik a leveleket, tisztán tartják az udvari járdákat. Télen ágakat gyűjtenek, etetik a madarakat, részt vesznek a hó eltakarításában. Ismerik a gereblye, a kapa és a lapát használatát. Folyamatosan gondozzák az élősarok növényeit. Bekapcsolódnak az állatok gondozásába az óvónő irányításával.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

Szoros kapcsolatban van a környezet megismerésére neveléssel, mert a munka végzése közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről. Munkájuk eredménye láttán kialakul a környezet épségének, szépségének védelme iránti igény. A munkának szerepe van a környezet alakításában, rendezésében, a környezet esztétikus rendjének létrehozásában. A munka hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez azáltal, hogy megalapozódik a munka iránti tisztelet, az eredmény megbecsülése, fontossága, hasznossága. Munkavégzés közben megtanulják az eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről. A munka, mint közösségért végzett tevékenység, hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a többiekért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömeinek átéléséhez. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása. Alakul a gyermekek önértékelése, ezzel együtt a csoport értékelése is. A tevékenység nevelő ereje nagy hatású: erősíti a gyermekben a munkának a játéktól eltérő jegyeit, ízlésformáló hatásával fejleszti esztétikai alkotóképességüket.

4. Gyermekvédelem az óvodában

Társadalmi körülményei végett gyakran találkozunk óvodánkban hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekekkel, családokkal.

Veszélyeztetettség: az 1997. évi XXXII. törvény a gyermek védelméről szóló jogszabály értelmében "olyan - magatartás vagy mulasztás következtében kialakult - állapot, amely a gyermektesti, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza."

Ezek a gyerekek kiemelt törődést, odafigyelést igényelnek, gyakran eltérő módszereket kell alkalmazni esetükben, mint a csoport többi tagjánál. De ahhoz, hogy megértsük, elfogadjuk és alakítani tudjuk személyiségüket, elengedhetetlen megismerni otthoni körülményeiket, családjukat is. A családokat megismerve a hátrányos helyzetű gyerekeknél gyakran találkozunk rossz lakáskörülményekkel (kis lakás), sok családtag, dohos, vizes, levegőtlen helyiségek, nincs víz, WC a lakásban, rossz anyagi helyzettel (munkanélküliség, gazdálkodásra való képtelenség), vagy a szülők életmódja kifogásolható (italozás, bűnözés, a gyerek testi-lelki elhanyagolása).

Az eddigi évek tapasztalata alapján az óvodába járó gyermekeink kb. 25 %-a veszélyeztetett, valamint : 35 %-a hátrányos helyzetű. Külön figyelemmel kell kísérni a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket.

Gyermekvédelmi munkánk alapját: a törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi gondoskodásról 1997. évi XXXI. törvény képezte.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Kerületünk sajátos szociokulturális háttere miatt a gyermekvédelmi munka kiemelt helyet foglal el intézményünk életében.

Célunk, hogy feltárjuk mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják.

Feladatunk: az óvodai kereteknek megfelelően megadjunk minden segítséget a hátrányok csökkentéséhez.

Munkánkhoz elengedhetetlen az empátikus megértő viselkedésmód a családok sajátos életkörülményeinek elfogadása azok lehetőség szerinti befolyásolása. A titoktartási kötelezettség minden családokat érintő kérdésben érvényesül.

Munkánk külső segítői szükség esetén:

Nevelési Tanácsadó, Szociális és Gyermekvédelmi Osztály, Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat. A gyermekvédelmi munka koordinálását megbízás alapján a gyermekvédelmi felelős látja el.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység:

- Minden óvónő feladata, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az óvodavezető, illetve valamennyi óvónő fokozott figyelmet fordít a fenntartó önkormányzat által nyújtott szociális helyzet alapján adható kedvezményekre (étkezési díj hozzájárulás).

Módszertani alapelveink:

- Alapvető gyermeki jogok teljes tiszteletben tartása.
- Kiindulási alapunk az ENSZ által 1992-ben deklarált közlemény, mely meghatározza számunkra legfontosabb szabályokat, alapelveinket.
- Fontos számunkra, hogy:
- a gyermekeinket különleges védelem illesse meg,
- egészségesen kell felnőnie,
- a személyisége harmonikusan fejlődjön, szeretetben növekedjen,
- biztosítjuk számukra a megfelelő életkori, s egyéni fejlettséghez szükséges tanulást.

Feladatunk:

- nevelő munkánkba igyekszünk bevonni a szülőt is, hiszen a gyermek harmonikus fejlődéséhez elengedhetetlen a nyugodt, óvó családi háttér is.
- Úgy gondolom nem elég, ha feltárjuk az okokat, azokat komplexen kezelni kell. A szülőknek, gyerekeknek érezniük kell, hogy segíteni akarunk és mindig a gyermek érdekeit képviseljük. Ezért az óvodában folyó gyermekvédelmi munka egyik fontos feladata a szülők partnernek tekintése, együttműködésre való készítése. Érezzék, hogy az óvónő megérti problémájukat, lehetőségeihez mérten segíteni kívánja őket. Ha már ismerjük a család gondját, mindig egyénre szabottan próbálunk segíteni. Gyakran beszélgetünk kötetlenül a szülőkkel, ha igénylik, tanácsal látjuk el őket, esetleg konkrét segítséget nyújtunk: étkezési támogatás segélykérelem beadása, munkalehetőség felkutatása, hivatalos ügyek intézésében segítés.

A tanév elején felderítjük a hátrányos helyzetű családokat a csoport óvónőjével közösen meglátogatjuk őket, így adva lehetőséget a nyugodt őszinte beszélgetésre. A családlátogatás után minden gyermek esetében meghatározzuk a teendőket, ennek megfelelően folytatjuk a család gondozását. Mindig őszintén feltárjuk a problémákat, elmondjuk, miért káros a gyermek számára az adott helyzet. Ha szükséges, ismételt beszélgetéseket kezdeményezünk a szülőkkel, meglátogatjuk őket. Tapasztalatainkat minden alkalommal írásban is rögzítjük. Az elhanyagoló otthoni légkört próbáljuk kiegyensúlyozni fokozott odafigyeléssel.

A veszélyeztetettség megszűnése után is figyelemmel kísérjük a gyermeket, a szülőket. Továbbra is gyakran beszélgetünk, ha igénylik, segítjük a családot. Ha ezek a beszélgetések, segítések nem vezetnek eredményre, s úgy látjuk a gyermek harmonikus fejlődése veszélyben van, felvesszük a kapcsolatot a gyámhatósággal, a Családsegítő Központtal, a Gyermekjóléti Szolgálattal.

5. Esélyegyenlőség biztosítása minden gyermek számára

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási és társadalmi integrációjának biztosítása és előmozdítása, különös tekintettel az esélyteremtésre.

A legfrissebb kutatások szerint a közoktatásban jelen lévő szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozzák a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférést, tovább mélyítik a meglévő társadalmi különbségeket, ezért a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók oktatási sikeressége kiemelt figyelmet kíván. Ezek a különbségek megfelelő jogi, finanszírozási és szakmai környezet kialakításával jelentősen csökkenthetők.

A Magyar Köztársaság Alkotmányában meghatározott művelődéshez való jog esélyegyenlőség alapján való gyakorlásának biztosítása, a lelkiismereti meggyőződés szabadságának és a vallásszabadságnak, a hazaszeretetre nevelésnek a közoktatásban való érvényesülése, a nemzeti és etnikai kisebbségek anyanyelvi oktatáshoz való jogának megvalósítása, a tanszabadság és a tanítás szabadságának érvényesítése, a gyermekek, tanulók, szülők és a közoktatásban foglalkoztatottak jogainak és kötelességeinek meghatározása, továbbá korszerű tudást biztosító közoktatási rendszer irányítása és működtetése. A Közoktatási Törvény foglalkozik a tanulói jogokkal, a tanulói különös jogokkal, kimondja, hogy az e törvényben meghatározott jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni, illetőleg teljesíteni. A jogok rendeltetészerű gyakorlása során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermeki és tanulói jogok érvényesítésére. A jog gyakorlása akkor nem tekinthető rendeltetészerűnek, ha az e törvényben és a szakképzésről szóló törvényben, illetve az e törvények

végrehajtására kiadott jogszabályokban biztosított jogok csorbítására, érdekvédelem lehetséges korlátozására, a véleménynyilvánítás elfojtására, a tájékozódási jog korlátozására irányul, vagy erre vezet. A rendeltetésellenes joggyakorlást haladéktalanul meg kell szüntetni, és hátrányos következményeit - az e törvényben, illetve a szakképzésről szóló törvényben szabályozott eljárás keretében - orvosolni kell. Az eljárásban a gyermek, tanuló javára kell dönten, ha a tényállás nem tisztázható megnyugtatóan.

A jogrend eddig is szabályozta az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos jogokat. Több jogszabályban és alkotmánybíróági határozatban szerepel ezzel kapcsolatos állásfoglalás, de nem voltak egységesek a használt fogalmak, a szabályozás nem szankcionálta kellőképpen ezeknek a jogoknak a megsértését. Az egyenlő bánásmódról szóló törvény törekszik ezeknek a hiányosságoknak pótlására, az európai normákkal való összhang megteremtésére

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Tv. 121 § (1) 14. pontjában foglaltak szerint **hátrányos helyzetű gyermek**: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította, e csoporton belül **halmozottan** hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, is, akit tartós nevelésbe vettek.

Egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség, pozitív megkülönböztetés

A 2003 évi CXXV. Törvény egy törvényen belül kívánja szabályozni az egyenlő bánásmódra és az esélyegyenlőségre vonatkozó szabályokat.

Az **egyenlő bánásmód** követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. Alapvetően tehát az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosult oldalán ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék. Hétköznapi nyelven fogalmazva jogsérelem esetén az államnak kötelessége a sérelem ellen fellépni, tehát az illető „elvárhatja” ennek betartását! Ezzel szemben az esélyegyenlőség esetén senkinek sincs jogosultságként kikényszeríthető igénye, hétköznapi nyelven ilyen „elvárással” nem léphet fel elmaradása esetén

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre:

- amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy
- amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt
- Az egyenlő bánásmód követelményét az oktatással összefüggésben érvényesíteni kell különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése kapcsán.

Az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelményének biztosítása érdekében feladatunk:

- Az óvodai háttérből adódó, esélyegyenlőséget, valamint az egyenlő bánásmód követelményt sértő körülmények feltárása, valamint azok kezelési módjának meghatározása:
 - az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás,
 - a követelmények teljesítése,
 - a mulasztások,
 - a csoport vagy személy jogellenes elkülönítése,
 - az iskolába lépésre való felkészítés, valamint
 - az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások, és a neveléssel kapcsolatos jutalmazások.
- A családi háttérből fakadó esélyegyenlőséget, valamint az egyenlő bánásmód követelményét sértő körülmények feltárása, valamint azok kezelési módjának meghatározása:
 - *így a családi háttér iskolai végzettsége,*
 - *a csonka család okozta problémák, feladatok,*
 - *a család szociális, anyagi helyzete.*
- Az óvoda azon együttműködési kapcsolatainak meghatározása, illetve a kapcsolattartásban ellátandó feladatok leírása, melyek segítik az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelményének megtartását:

- a megfelelő óvodai légkörrel, az intézményi lehetőséggel kapcsolatos feladatok,
 - a gyermek védelmével összefüggő együttműködési feladatok, valamint
 - az óvoda a szülőkkel, a gyermekközösséggel való együttműködési tevékenysége.
- A szülők jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, az ezzel kapcsolatos intézményi feladatok rögzítése.
 - A pedagógusok jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, valamint az ezekkel kapcsolatos intézményi feladatok rögzítése:
 - a közoktatásról szóló törvény, valamint a végrehajtási rendelete,
 - az intézmény házirendje és
 - a pedagógus munkaköri leírása alapján valósul meg.
 - A gyermekek jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, valamint az ezekkel kapcsolatos intézményi feladatok azonosítása.
 - A gyermekek fejlődésének értékelése.

6. Nemzeti, etnikai feladatok az óvodában

Programunk elkészítésénél figyelembe vettük a 32/1997. (XI.5.) MKM rendeletet, mely a Nemzeti etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelveit tartalmazza.

Óvodánk etnikai helyzete:

Gyermekeink kb. 50-60 %-a cigányszármazású, így kiemelten kell kezelni az etnikai kisebbség fejlesztését. A cigánycsaládok zöme kisméretű lakásokban, nehéz anyagi körülmények között él. Sok a csonka család, valamint a munkanélküli szülő. Az óvoda értelmi, erkölcsi és egészségnevelése is igen nagy akadályokba ütközik. A családok életfelfogásán, mentalitásán, anyagi helyzetén igen nehezen tudunk változtatni, ezért igen fontosnak tartjuk a cigány családok körében végzett gyermekvédelmi és egészségnevelő munkát. A szociális hátrányokból származó okokból sok a részképességben lemaradt gyermekünk, így felzárkóztató óvodapedagógus segítségével igyekszünk a hátrányokat csökkenteni. E felzárkóztató munka magyar anyanyelven történjen.

Cigányság - szocializáció-nevelés -tanulás-az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek képességfejlesztő programja: elkészítésénél figyelembe vettük a

- 32/1997.(XI.5.) MKM rendeletet: A Nemzeti Etnikai Kisebbség óvodai nevelésének irányelveiről.
- Józsefváros Oktatási Stratégiai Konceptióját

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység:

- Minden óvónő feladata, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az óvodavezető, illetve valamennyi óvónő fokozott figyelmet fordít a fenntartó önkormányzat által nyújtott szociális helyzet alapján adható kedvezményekre (étkezési díj hozzájárulás).

Célunk:

- Az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével az iskolára való felkészítés.
- A nemzetiségi gyerekek is egyéni, nemzeti identitásukat megtartva a mi szokásainkat is elfogadva éljék meg mindennapjaikat, érezzék magukat jól az óvodában.

Alapelveink:

- Az óvodai nevelőmunkánkba elítélünk mindenfajta csoportítéletet, mind faji, mind vallási előítéletet.
- Az óvónő és egyéni fejlesztő módszerei feleljenek meg az óvodás gyerekek életkori sajátosságainak.
- Érvényesíteni kell a gondozás területén (mind a testi, mind a mentális) érzelmi biztonságot.
- A program segítségével segíteni kell a cigány családokat az egészséges életmód kialakításában.
- A megfelelő szakemberek bevonásával preventív, korrekciós nevelést kell megvalósítani.
- Igen fontos feladatunknak tekintjük, hogy az óvodából kikerülő gyermekeink iskolai előre menetelét figyelemmel kísérjük.

Feladataink:

Általános feladataink közé tartozik:

- Az egészséges életmód alakítása,
- Az érzelmi nevelés,
- Az értelem fejlesztés megvalósítása.

Csoportos feladataink:

Ennek érdekében éves tervünkbe beillesztjük a cigány meséket, rigmusokat, igyekszünk megismerni népük szokásait, hagyományait s ezeket megismertetjük az egész csoporttal. Nagy hangsúlyt helyezünk a tisztálkodási, étkezési, öltözködési szokások helyes végrehajtására, begyakorlására, melyet

ellenőrzéssel pozitív mintaadással következetesen irányítunk. Gyermekünk szociokulturális hátránnyal érkeznek az óvodába, általában értelmi fejlettségben is elmaradnak csoporttársaiktól. Ezért számukra kiemelten biztosítunk fejlesztő játékokat (memória játék, képkirakó), mozgásfejlődésüket mozgásos játékokkal, tornaeszközökkel (labda, teniszütő, KTK-tornaszer stb.) fejlesztjük.

Ismereteiket közös, családi kirándulással, cirkuszlátogatással, múzeumlátogatással, városban való sétával, állatkerti látogatással, játszótéren való szabad játékkal, közös vásárlással gazdagítjuk.

Egyéni fejlesztés keretében történik:

- Mozgásfejlesztés, tartásjavító testnevelés, összerendezett koordinált mozgás alakítása, szem-kéz célszerű együttmozgás fejlesztése,
- Az írás, olvasás, számolás elsajátításakor szükséges pszichikus működés kialakítása, kiemelten a dyslexia veszélyeztetettségére, időben történő megelőzésére.

Írásbeli adminisztráció

Minden etnikai gyermekről egyénre szabottan egyéni fejlesztési naplót vezetünk.

Ez a napló tartalmazza:

- Az egyes csoportokban az etnikai gyermekek névsorát.
- A csoport általános etnikai fejlesztési tervét.
- Az egyes gyermekről végzett családlátogatások tapasztalatait.
- Az egyéni fejlesztési tervet.

7. Sajátos nevelési igényű gyermekek az óvodánkban

A Józsefvárosi Önkormányzat, mint fenntartó az óvodánk alapító okiratában fő tevékenységként szerepelteti a fogyatékos gyermekek nevelését, iskolai életmódra felkészítését.

Programunk elkészítésénél figyelembe vettük a művelődési és közoktatási miniszter 23/1997.(VI.4.) MKM rendeletét a fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelveit, mint alapdokumentumot, amely az egységes működéshez szükséges közös tartalmi elemeket határozza meg, s kiterjed a fogyatékos gyermekek intézményes nevelésére is.

Óvodánk helyi sajátosságainál fogva a következő feladatokat tudja felvállalni:

- Biztosítjuk óvodai nevelésünkben, hogy a gyermekek személyiségfejlesztésében fogadják el a máságot.
- A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott), súlyos látás- és hallás fogyatékos gyermekek nevelését a személyi, s tárgyi feltételek meglétének hiánya miatt megvalósítani nem tudjuk.
- Az enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, illetve magatartási zavarban szenvedő gyermekek nevelését tudjuk biztosítani oly módon, hogy a fejleszhetőségről kikérjük a gyógypedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálatot. Ebben az esetben kérjük a Józsefvárosi Nevelési Tanácsadó Szakembereinek segítségét. Az ő szakértelmük segítségével fejlesszük a gyermekeket. Amennyiben ezeknek a gyermekeknek fejlesztése az óvodai nevelésünk keretén belül nem oldható meg, úgy kérjük az Áthelyező Bizottság szakvéleményét.

8. Óvodánk kapcsolatai

Az óvoda a következő intézményekkel, szervezetekkel tart fenn kapcsolatot:

- Család
- Szülői Közösség
- fenntartó szervezet
- az óvoda egészségügyi ellátását végző gyermek szakorvos, fogorvos és védőnő
- társintézmények (budapesti és vidéki óvodák, iskolák)
- JOGE
- közművelődési és sportintézmények
- Családsegítő Központ
- Gyermekjóléti Szolgálat
- segítők:
 - Pápai Páriz Országos Egészségnevelési Egyesület, Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata egyesület, VIII.ker. Vöröskereszt, Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet.

Az óvoda és a család kapcsolata:

Az óvodai nevelésünk a családi nevelésre épül. A gyermek személyiségének alakulásáért mindkét környezet felelős. A nevelésben elismerjük a család elsődlegességét, tiszteljük és elfogadjuk a szülőt, a család szokás-, szabályrendszerét. Igyekszünk a jó partnerkapcsolat kialakítására. A szülő találjon támaszt, segítőtársat az óvónőben gyermeke nevelésében. Próbálunk a szülők nevelési szemléletét tapintatosan, közvetve befolyásolni, a hibás

életmódján változtatni. Elsősorban saját nevelői példájával szeretnénk hatni. A szülő tájékoztatása reális legyen.

A kapcsolattartás formái

- Az óvónő teremtsen lehetőséget a szülőkkel folytatott rövid, naponkénti párbeszédre. Tegye lehetővé számukra a csoportban való jelenlétet nem csak az ünnepekre, hanem a hétköznapi alkalmakkal is. Vonja be a szülőket az ünnepek, hagyományok előkészületeibe, lebonyolításába.
- Évenként megrendezzük az egészséges hét rendezvényeit, mely hozzájárul a szülők életmódjának formálásához.
- Propagandamunkát végzünk az egészségneveléssel kapcsolatban.
- Tartsanak közös sütőnapot, vegye igénybe segítségüket a terem díszítésében.
- Alkalmanként szervezünk közös óvodán kívüli programot (családi kirándulás, színház látogatása)
- Szervezzen nyílt napokat s ezeken a hétköznapi életet igyekezzen bemutatni.
- Fogadó órákon beszélje meg a szülővel a komolyabb, négy szemközti találkozást igénylő problémákat.
- Az óvodát, csoportos, gyermeket, szülőket érintő legfontosabb feladatok megbeszélésre a szülői értekezleten kerüljön sor.

Szülői Közösség

Képviseli a szülők érdekeit, közvetíti a család és az óvoda között. A munkaközösség létrehozásáért és munkatervének kidolgozásáért az óvodavezető felelős.

A fenntartó szervezet

A fenntartó biztosítja az óvoda működéséhez szükséges személyi-tárgyi feltételeket. Megfelelő tájékoztatást nyújt az elvárásokról és lehetőségekről.

Társintézetek

Kapcsolat más óvodákkal

A kerületi továbbképzések, munkaközösségek alkalmával betekintést nyerhetnek az óvónők más óvodák életébe. Felfrissítik az elméleti és gyakorlati ismereteiket, szakmai tapasztalatcserékre, ötletbörzékre nyílik lehetőség.

Kapcsolat az iskolával

Az óvoda legyen nyitott és kezdeményező, alakítsa ki szoros együttműködést, nevelőpartneri viszonyt az iskolai pedagógusokkal. Hangolja össze nevelőmunkájukat, megteremtve azáltal az óvodából iskolába való zavartalan átmenetet. Szervezzenek a nagycsoportosok számára iskolalátogatást, ahol

megismerkedhetnek leendő tanítóikkal, az iskolai taneszközökkel, az elsőosztályos gyermekek munkájával. Vegyenek részt közös iskolai, óvodai rendezvényeken, ünnepeken, sportnapokon. Vegyék igénybe az iskolai tornatermet. Az óvodai szülői értekezletekre hívják meg a kerületi iskolák képviselőit, ahol tájékoztatják a szülőket a beiskolázás lehetőségeiről.

Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal

- Az óvoda közreműködik a gyerekek veszélyeztetettségének a megelőzésében és megszüntetésében. Ennek során együttműködnek a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Az intézményvezető az egészségügyi működési terv alapján meghatározza a kapcsolattartás formáját, a tájékoztatás rendjét a Gyermekjóléti Szolgálat és az intézmény között.
- Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyerekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a Gyermekjóléti Szolgálattól.
- A gyermekek szüleit tanév kezdésekor tájékoztatja az óvoda, a feladattal megbízott gyermek- és ifjúságvédelem felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és mikor kereshető fel.

Feladatai:

- A pedagógusok, vagy szülők jelzése alapján a veszélyeztető okok feltárása érdekében családlátogatás alkalmából ismeri meg a gyermek családi környezetét,
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot,
- A Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére részt vesz az eset megbeszéléseken,
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres, vagy rendkívüli támogatást kér a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott szervnél, szükség esetén javaslatot tesz a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtására,
- Az óvodába a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügyi Hivatal címét, telefonszámát).

A Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartásért az óvodavezető, a gyermekvédelmi megbízott, illetve valamennyi óvodapedagógus felelős.

Közművelődési- és sportintézmények

Az óvónő keltesse fel a gyermekek érdeklődését a közművelődési intézmények nyújtotta programok, szolgáltatások iránt, ismertesse meg velük az ott folyó tevékenységet. Igényesen válogasson kínálatukból, hogy ezzel elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú megoldását.

Kapcsolattartás módja

- Látogassák a bábszínházak, gyermekszínházak programjait, válogassanak a kerületi művelődési házak programjaiból, alkalmi kínálataiból.
- Múzeumlátogatás, helyi, időszaki kiállítások megtekintése.
- Rendszeres könyvtárlátogatás - könyvkölcsönzés, könyvtári foglalkozások a gyermek könyvtáros vezetésével.
- Kirándulás az állatkertbe, Vadasparkba.
- Kapcsolat a sportintézményekkel.

Segítők

Az óvodánk speciális nevelési, egészségügyi kérdések megoldásához igénybe veszik a megfelelő szakemberek segítségét. Együttműködésen alapuló kapcsolatokat (Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet, Pápai Páriz Országos Egészségnevelési Egyesület) igyekszünk kialakítani, mely hozzájárul az egészségnevelési munkánk hatékony végzéséhez.

- Az óvodaorvos és védőnő rendszeres látogatása.
- Az óvodapszichológus és logopédus heti egy-két foglalkozása a segítségre szoruló gyermekekkel.
- A Nevelési Tanácsadó szakembereinek segítsége (fejlesztőfoglalkozások, iskolaérettségi vizsgálatok).
- Gyermekvédelmi intézmények (gyámhatóság) segítsége a veszélyeztetett gyermekek helyzetének javításához.

A Koszorú Óvoda kapcsolatrendszere

KÖZVETLEN PARTNEREK	KÖZVETETT PARTNEREK
Gyerekek	
Szülők	Gyermekjóléti és Védőnői Szolgálat
Alkalmazottak	Nevelési Tanácsadó
Bölcsődék	Logopédia
Általános iskolák	Kulturális Szervezetek (Műv. Ház, Színházak, Bábszínház, Könyvtár)
Közalkalmazotti tanács	FTC uszoda
Szülői munkaközösség	Szodex-ho
	Etnikai önkormányzat
	ÁNTSZ
	NEFI (Dohányzás megelőzési Program)
	Vöröskereszt
	TÁKISZ
	Tűzoltóság
	Egyházak
	Civil szervezetek (óvodai alapítvány, Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata egyesület)

C. Pszichohigiénés nevelés

Alapelveink:

Az óvodai nevelésünk a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása, s a családok tájékoztatása.

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása), a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás,
- a foglalkozási terület
 - o mozgás
 - o külső világ tevékeny megismerése
 - o vers-, mese
 - o ének, zene, énekes játék
 - o rajzolás, mintázás, kézi munka

1. Anyanyelvi nevelés

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermekek sokrétű tevékenység közben másokhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van.

Minden feladatot és tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának, szociális kapcsolatainak, önkifejezésének, gondolkodásának fejlődését, ezért az óvodai nevelésünkben a gyerekek értelmi fejlesztése kiemelt jellegű.

Módszertani alapelveink

- Szem előtt kell tartanunk, hogy az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés
- egészét áthatja, érvényesítve komplexitását.
- Tiszteljük a gyermek egyéni beszéd sajátosságait, szociokulturális hátterét, ismerje a család anyanyelvi kultúráját.
- Lehetővé tesszük a gyermekek számára, hogy élményeiket szabadon kifejezhessék.
- Elősegítjük a tapasztalatszerzéssel egybekötött élménynyújtást.
- Biztosítjuk a derűs, szeretetteljes, nyugodt légkört, segítse a beszédkedv fenntartását.
- Ügyelünk, hogy az óvodapedagógusaink, s az óvoda valamennyi dolgozója példamutató, tiszta és szép beszédre törekedjen, ami mintát nyújt és ösztönzést ad a kisgyermekeknek a beszédre.
- Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre.
- Folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermekek anyanyelvi fejlettségét.
- Megerősítjük a kommunikációs szokások, szabályok megfelelő alkalmazását.

Feladataink:

- Fejlesszük a saját és gyermekeink anyanyelvi kultúráját.
- Ügyelünk a beszédünk stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő használatára.
- Az óvónő beszéde legyen érthető, egyszerű és világos.
- Törekedjen a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
- Lehetőséget kell adni arra, hogy a gyermekek bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget kell teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszédre.
- Képessé kell tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- Ügyelünk a beszédkedv felkeltésére és megőrzésére.
- Megismertessük a metakommunikációs elemek jelentését, fejlessze a beszédmegértést.
- Folyamatosan bővítjük a gyermekek szókincsét.
- Beszédtechnikai gyakorlatokat alkalmazunk (beszédhallás, beszédmozgás fejlesztése).
- Dicsérjük és biztassuk a bátortalanabb gyermekeket, serkentse őket beszédre.

- Folyamatosan figyelemmel kísérjük a beszédgátlásos, beszédhibás, beszédbeli elmaradással küzdő gyermekeket, szükség esetén forduljon szakemberhez (logopédussal való segítő kapcsolat).

Tevékenységek:

- Megnevezi a körülötte lévő tárgyakat, személyeket, elmondja az összefüggéseket.
- Megnevez tevékenységeket, elmondja a folyamatokat.
- Kapcsolatba lép az óvónővel, társaival, felnőttekkel, udvariassági formákat használ.
- Kifejezi érzelmeit metakommunikatív és kommunikatív módon.
- Elmondja élményeit, elképzeléseit.
- Alkalmazkodik társaihoz, együttműködik.
- Kifejezi akaratát, szükségleteit, igényeit, érdeklődik, kérdez.
- Szófordulatokat használ, hangulati elemeket fejez ki (rácsodálkozik, meglepődik, játszik a hangjával).
- Az óvónő által kezdeményezhet, nyelvi játékban részt vesz, beszédhelyzetben alkalmazza az általa megismert szavakat, kifejezéseket.
- -Irodalmi élményeiből fakadóan szívesen mond verset, mesét, fantázia történetet, bábozik, dramatizál.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek aktívan használják szókincsüket.
- Tudják a megismert szavak jelentését, megfelelően használják azokat.
- A nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzik mondataikat.
- Összefüggő beszédükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás.
- Folyamatosan beszélnek, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Csoportos és páros beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedésformákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Figyelmesen, nyugodtan tudják végighallgatni az óvónőt és társaikat.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igeidőket és igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez, valamint az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hangerejű, hanglejtésű és gyorsaságú beszéd.
- Megfelelően használják a metakommunikációs eszközöket.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Az óvodai anyanyelvi nevelés leghatásosabb eszköze a gyermekirodalom, a gyermekirodalmi alkotásokból táplálkozó módszerek: a gyermek önálló vers- és mesemondása, a bábjáték, a dramatizálás.

Az utánzásra készítő, példa értékű, beszéd- és előadás-technikai eszközökkel megformált óvónői bemutatás biztosíthatja a gyermekek szókincsbővítését, kifejezőkészségük fejlesztését, nyelvtanilag helyes beszédük kialakulását.

A játékban kialakult társas kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a beszédet, lehetőséget teremtenek a párbeszéd kialakulására vagy a csoportos beszélgetésbe való bekapcsolódásra.

A gyermek környezetének megismerése gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez (pl. szókincsbővítés, összehasonlítás mondattani formái és birtokviszony kifejezése).

A matematikai tevékenységek révén a beszéd és a gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik.

A közösségi nevelés folyamatában elsajátítják és használják a párbeszéd különböző fordulatait, az együttműködést elősegítő kifejezéseket valamint az udvariassági formákat.

Az egészségnevelés-gondozás közben folytatott beszélgetések elősegítik a gyermek és az óvónő érzelmi kapcsolatának kialakulását, a szóbeli utasítás megértését és ennek ellenőrzését. Megtanulja a gyermek kívánságait, szükségleteit szóban kifejezni.

Az élőbeszéd változatosságát (hangsúly, hangerő, hanglejtés, ritmus, tempóváltás) alapozza meg a tudatos zenei nevelés.

Az alkotásban elmélyült gyermek gyakran kíséri tevékenységét verbális megnyilatkozásokkal. Élményábrázolásnál, mese-vers illusztrálásnál, a képi formai alkotást megelőzi és végigkíséri a gyermekek gondolatainak, érzéseinek nyelvi megfogalmazása.

Az anyanyelvi nevelés a testnevelés foglalkozáson biztosítja a beszédcselekvés szabályozó rendszerét: szóbeli leírás, utasítás nyomán hajtanak végre bizonyos mozdulatokat, mozgássorokat, hangolják össze mozgásukat.

2. A külső világ tevékeny megismerése

A természeti és társadalmi környezet magában foglalja az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományokat. A hagyományok őrzik mindazt a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét. A természet és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi nevelési területet.

Módszertani alapelveink:

Figyelembe kell venni, hogy a gyermekek különböző környezetből, eltérő tapasztalatokkal érkeznek óvodánkba. Gyermekeink élményeinek forrása elsősorban a család, valamint az óvodában szerzett tapasztalatok. Tisztában kell lennünk a VIII. ker. természeti és társadalmi sajátosságaival. Fel kell térképezzük még a kerületben lévő forrásokat, melyek segítségével új ismeretekre tehetnek szert (pl. Fűvész-kert, Természettudományi Múzeum, Károlyi-kert). Elősegítjük az óvodásaink életkorának megfelelő sokoldalú tapasztalatszerzést a természeti, emberi és társadalmi környezet elemeiről. Lehetővé tesszük, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit. Felkeltjük érdeklődésüket, kíváncsiságukat, kielégítjük megismerési vágyukat. Megfelelő érzelmi töltéssel reagálunk a gyermek felfedezéseire, ezzel támogatva a ráismerés örömét. Buzdítson további felfedezésekre. Biztosítjuk a szerzett tapasztalatok, szempontok szerinti rendszerezését. Törekszünk a valóság objektív bemutatására. Ösztönözni szeretnénk az összefüggések meglátására, a pozitív viszonyulás kialakítására a természeti és társadalmi környezettel. Lehetővé tesszük a környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak rendszerezését, ösztönözzön többféle megoldási lehetőségre. A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatokat támogassa, bővítse, a kultúra egyéb eszközeivel.

Feladataink:

- Lehetővé tesszük a természetben a sokoldalú spontán és irányított tapasztalatszerzést.
- Segítjük a tapasztalatok feldolgozását, rendszerezését, az értelmi képességek fejlesztését.
- Megfigyeljük az évszakok jellemzőit, az időjárás váltakozásának jellegzetességeit, ezek összefüggését az öltözködéssel.
- Megismertetjük a gyermekeket az állatok nevével, viselkedésével, gondozásával, lehetőleg az állat természetes környezetében.
- Megfigyeljük a növények fejlődését a természetben és csoportszobában egyaránt.

- Lehetőséget adunk a növények csoportosítására, rendszerezésére megfelelő szempontok, vagy spontán válogatás alapján. Megismertessük a gyermeket a növények felhasználásával, fogyaszthatóságával.
- Lehetőséget adunk minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre.
- Megismertetjük a gyermeket az élő és élettelen természet anyagaival (gyógynövények, illóolajok, magvak, termések, levelek, kövek, homok stb.) segítse ezek összehasonlítását, csoportosítását.
- Lehetőséget adunk a természetben az összehasonlításra, összemérésre, különbségek megfogalmazására, sorba rendezésére, mennyiségi és egyéb szempontok alapján.
- Felhívjuk a figyelmet a természetvédelmi feladatok fontosságára, a természetvédelmi területen való viselkedésre.
- Megfelelő szempontokkal elősegítjük a térbeli tájékozódás fejlesztését.
- Minél több lehetőséget biztosítunk a sétára, kirándulásra, a spontán felfedezés, a gyermeki kíváncsiság kielégítésére.

Tevékenységek

- A gyermek a séták, kirándulások alkalmával spontán szerez élményeket, tapasztalatokat a természeti környezetről, alakul természethez való viszonya.
- Alkalmuk nyílik megismerkedni az évszakokra jellemző időjárási és környezeti változásokkal (ősz levélhullás, havazás, a tavasz első jelei stb.). Ezáltal felfedezi az időjárás természetre gyakorolt hatását. Összefüggéseket fedez fel az időjárás és öltözködés kapcsolatáról.
- Megismerkedik az állatok nevével. Természetes környezetében megsimogathatja, megetetheti, segíthet a gondozásukban. Felfedezheti az állatokon található jellegzetes jegyeket (négy lába van, tolla van stb.). Hallja hangjukat, tapasztalja, hogyan gondozzák kicsinyeiket. Megismeri az állatok hasznosságát. A csoportszobában rendszeresen segíthetnek az akvárium, terrárium tisztántartásában, az etetésben. Segítenek a téli madárvédelemben.
- Mindig figyelhetik, mikor van szükség a madáretető élelemmel való feltöltésére.
- Séták, kirándulások alkalmával megismerhetik az erdő, mező, a vizek növényvilágát.
- Gyűjtögetik a természet kincseit, gyógynövényeit, ezeket spontán csoportosíthatják, válogathatják. Visszatérő kirándulások alkalmával megfigyelhetik a növények növekedését, változásait.
- A csoportszobában maguk is nevelhetnek növényeket (bab csíráztatása, anyák napi virág hajtatása, megfigyelhetik növekedésüket).
- A természetben gyűjtött terméseket, vadvirágokat, faleveleket felhasználva matematikai jellegű gondolkodásra, manipulációra ösztönző

tevékenységeket, játékokat végezhetnek: összehasonlítás, számlálás, halmazalkotás, rész-egész viszonya, sorozatok.

- A természeti környezetben szerzett ismereteket felhasználhatják a játékban, megjeleníthetik a vizuális tevékenységben.
- A felnőttek segítségével védik, óvják környezetüket:
 - szelektíven gyűjtik a papír-, fém-, műanyag hulladékot
 - a felhasználható anyagokat nem dobják el (pl. hajtogatáshoz újságpapír, papírgyűjtés)
 - a kirándulások alkalmával a kitaposott úton közlekednek, nem szennyeznek a természetet, vigyáznak a növényekre, rovarokra.
- A teremben lévő élőlények fejlődését figyelemmel kísérik, biztosítják életfeltételeiket (locsolás, állatok etetése).

A fejlődés jellemzői 6-7 éves korra:

- Tudják az évszakok neveit, jellemzőit, az ezzel kapcsolatos természeti változásokat ismerjék fel.
- Ismerjék a "növény" szót, tudják, hogy a természet mely élőlényei tartoznak ide.
- Tudják csoportosítani tulajdonságaik, színük, formájuk, nagyságuk, ízük szerint. Ismerjék a "növényen" belül a nagyobb gyűjtőfogalmakat: zöltségek, gyümölcsök, fák, bokrok, virágok. Tudják, hogy a zöltségeket, gyümölcsöket fogyasztásuk előtt meg kell mosni. Végezzenek a terményekkel matematika jellegű tevékenységeket: hasonlítsák össze, nagyság, forma, szín, stb. szerint, alkossanak sorozatokat, számláljanak, figyeljenek fel geometriai tulajdonságokra.
- Gyakorolják az önálló növényápolást, a nehezebb műveleteket felnőttek segítségével végezzék.
- Ismerjék fel az összefüggéseket a növények növekedése és a tápanyagszükséglettel kapcsolatban.
- Ismerjék az állatok neveit, viselkedésük főbb jellemzőit. Tudják csoportosítani őket külső tulajdonságaik, lakhelyeik hasznuk alapján. Összehasonlításukat szóban is fejezzék ki. Vegyenek részt az állatok gondozásában.
- Vegyenek részt az aktív és passzív környezetvédelemben.
- Sétákon, kirándulásokon tett felfedezéseiket ismertessék társaikkal és a felnőttekkel is.

Kapcsolatok más tevékenységi formákkal:

Egészségneveléssel szoros összefüggésben áll, hiszen minden ismeret a gyermek környezetére, illetve saját személyiségére irányul.

Gondozás

- A szabad levegőn való tartózkodás növeli az edzettséget.
- A sok gyümölcs - zöldségfogyasztás segíti a vitaminháztartás szinten tartását különösen a téli hónapokban.

Mozgás

A szabadban történő mozgás során fejlődik térbeli észlelésük. Gyakorolják a nagy mozgásokat, ezzel fejlődik mozgáskoordinációjuk, ügyességük, állóképességük. A finommotorika fejlődését elősegíti a magvak szedegetése, stb.

Vizuális nevelés során a természet kincseit sokoldalúan felhasználják:

- barkácsolásban (dióhéj bölcső, csuhé baba stb.)
- képet készítenek kukoricából, napraforgóból, virágokból stb.
- különböző díszek készítése, teremdíszítés (falevél csokor, fűzér, fenyőfadíszek tobozból, dióból stb.)
- a természetből merített élményeiket képi formában jelenítik meg.

A játékban:

- felhasználják a természet kincseit, mint eszközt (főzőcskézés makkból, gesztenyéből)
- a természetben szerzett tapasztalataik kiegészítik hiányzó ismereteiket
- a kirándulások, séták élményalapot nyújtanak az új játéktémákhoz.

Mese - vers, ének - zene

A természetben szerzett élményeiket, ismereteiket, más szemszögből, más érzelmi tartalommal élik át a mesék, versek, dalok révén. Ezek megerősítik, szubjektívebbé teszik tapasztalataikat.

Anyanyelvi nevelés

A természetben található élőlényeket, jelenségeket megismerik, megnevezik, ezzel bővül szókincsük. A tanult szavakat a hétköznapi életben is felhasználják. Színesedik kifejezőkészségük, kommunikációs készségük, beszédmegértésük.

A társadalmi környezet megismerése, matematikai tapasztalatok szerzése

Feladataink:

Lehetővé tesszük a gyermek szűkebb és tágabb környezetében a sokoldalú spontán és irányított tapasztalatszerzést.

Tájékozódunk a családokról, lehetőséget biztosítunk az otthoni élmények elmondására, kijátszására.

Fejlesztjük a gyermekek testsémáról alkotott képét, gyakoroltassuk a testrészek funkcióját, azok védelmét.

Megismertetjük a gyermekeket az érzékszervekkel, azok funkciójával.

Megismertetjük őket az óvodai környezettel, az ott dolgozó felnőttekkel.

Ismerjék meg az óvoda környezetében lévő intézményeket, figyeljék meg az ott dolgozó emberek munkáját.

A gyermeki tevékenységeken keresztül figyeljék meg a napszakokat.

Megismertetjük a színekkel, hasonlítsák össze, csoportosítsák ezeket.

Megismertetjük a gyermeket az elemibb közlekedési szabályokkal, főként a gyalogos közlekedéssel. Megfigyeljük a közlekedési eszközöket, lehetőséget adunk az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozására, a járművek spontán, vagy adott szempontok szerinti csoportosítására. Lehetőség szerint megfigyeljük a közlekedés irányítását.

Megismertetjük a gyermekkel a magyar kultúra hagyományait az évszakokhoz kapcsolódó jeles napokon keresztül.

Lehetőséget adunk a környezetben adódó geometriai alakzatok megfigyelésére.

Hasonlítsa össze mennyiséget, segítse a mennyiségi viszonyok szóbeli megfogalmazását.

Gyakoroltatjuk a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát, az elemek párosításával.

Adjon lehetőségeket különböző mérésekre (hosszúság, súly stb.)

Tevékenységek:

A gyermekek óvodába lépéskor megismerkednek a csoportjukkal, jelükkel, társaikkal, az óvoda dolgozóival, az óvoda más helyiségeivel.

Elmesélik, eljátsszák az otthoni eseményeket, beszélnek a szülők foglalkozásáról, otthoni feladatairól.

Tükör előtt állva megnevezik testrészeiket. Játékos tevékenységeik során megmutatják a babák testrészeit, megfürdetik, felöltöztetik őket. Spontán és irányított játékok során megismerik érzékszerveik, a szív védelmét, működését, ok-okozati összefüggéseket fedeznek fel.

Séták alkalmával megismerkednek a gyalogos közlekedés szabályaival. Megtanulják a járművek nevét, hol közlekednek ezek, mi a szerepük a közlekedésben. A játék során feldolgozzák élményeiket, saját ötleteik során továbbszövik.

Intézmények látogatása során megismerik az ott dolgozók munkáját (iskola, mentőállomás, orvosi rendelő, gyógynövény üzlet).

Síkbeli és térbeli játékokból, eszközökből építenek a teremben és a szabadban egyaránt. Megismerik a tárgyak, eszközök, anyagok használatát és tulajdonságait, geometriai felfedezésre jutnak, mennyiségi összehasonlításokat végeznek, halmazokat alkotnak.

A rendszeres napirend segítségével megismerik a napszakokat, tudják mikor milyen tevékenység következik.

A fejlődés jellemzői 6-7 éves korra:

- Ismerjék az óvodát, vállaljanak kisebb feladatokat, megbízásokat.
- Tudják nevüket, szüleik nevét, foglalkozását, lakcímüket.
- Tudják a testrészek nevét, sorolják fel őket. Legyenek igényesek testük és környezetük tisztaságára.
- Ismerjék a színeket, nevezzék meg a világosabb és a sötétebb árnyalatokat is. Tudják néhány gyakran észlelt tárgy színét emlékezetből felidézni.
- Ismerjék néhány környezetükben megismert intézmény rendeltetését.
- Az elemi közlekedési szabályokat gyakorolják, ismerjék a közlekedési eszközöket.
- Ismerjék fel gyakran látott tárgyak, jelenségek külső jegyeit, hasonlítsák össze rendeltetésük szerint, ismerjenek fel feltűnő összefüggéseket, tárgyak, jelenségek között.
- Tudják a napszakok neveit, kapcsoljanak hozzá jellegzetes tevékenységeket.
- Építsenek térbeli és síkbeli alakzatokat, legyenek képesek megegyező és eltérő konstrukciók létrehozására is. Geometriai tulajdonságok szerint tudjanak szétválogatni síkidomokat, geometriai formákat. Összehasonlításaikat szóban is fejezzék ki.
- Vegyenek részt szívesen a jeles napokon, segítsenek az ünnepek előkészítésében.

Kapcsolatok más tevékenységi formákkal:

Érzelmi nevelés, szocializáció

Megtanulják a különböző társadalmi szituációkhoz illő viselkedésformákat. Alkalmazkodnak egymáshoz és az emberekhez (közlekedés). Megtanulják, hogy minden ember munkájára szükség van.

Játék

A gyermekek a környezetben szerzett tapasztalataikat leginkább itt tudják feldolgozni.

A szerzett élmények új játéktémát adnak, továbbfejlesztik a régi játékokat, kiegészítik a hiányzó ismereteket, újabb felfedezésekre készítetnek.

Vizuális nevelés

Alakítják környezetüket, annak esztétikai hatását befolyásolhatják.

Ábrázolásukban megjelenítik a szerzett tapasztalatokat. Megismerkednek a színekkel, képessé válnak azok előállítására is.

Zenei, irodalmi nevelés

Szűkebb és tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik más érzelmi töltést nyernek a zene, a mese-vers révén. A népszokások, néphagyományok segítik a jeles napok megismerését, megszerettetését a hozzájuk kapcsolódó népdalokkal, mondókákkal stb.

3. Komplex esztétikai nevelés

Az irodalom, a zene, a képzőművészet sajátos formában, sajátos céllal az emberi világot tükrözi. A gyermekek esztétikai jellegű tevékenységei az esztétikum befogadására, létrehozására, alakítására, vagy megőrzésére irányulnak, s így formálódik esztétikai fogékonyságuk, környezetükhöz való pozitív viszonyulásuk.

Az összetett esztétikai nevelési folyamat a gyermekek spontán beszéd-, ének-, mozgás- és képi kifejezés hajlamaira épít és legfőbb feladata speciális, különböző tevékenységeknek megfelelő képességfejlesztés a játékoság keretében.

Az esztétikai nevelés magában foglalja a gyermek tágabb természeti és társadalmi környezetéről szerzett benyomásait, ismereteit a környezet ingereire épülnek, amelyeket az óvodai nevelés komplex módon épít az esztétikai nevelésbe.

Az esztétikai nevelés területei - a mese, vers, zene, a képi megjelenítés - szoros összefüggésben érvényesítik az érzelmek hatását, kiemelik sajátos megvilágításba helyezik az ismereteket.

Területei:

- a) Vers, mese
- b) Ének, zene, énekes játék
- c) Rajzolás, mintázás, kézi munka

a) Vers, mese

Módszertani alapelvek:

Biztosítjuk az irodalmi nevelés révén a nyelvileg tiszta és esztétikailag értékes mese-vers közvetítését. Szem előtt tartjuk, hogy kezdetben a gyermek a befogadó, az óvónő az előadó. Az irodalmi anyag összeállításánál helyet adunk a népi, valamint a magyar és külföldi gyermekirodalomnak is s ezek feleljenek meg a gyermek szemléletmódjának, világképének.

A mese-vers által erősítjük az erkölcsi tartalmakat, belső indulati élményeket, emberi kapcsolatokat, nyújtson örömet, újabb és újabb élményeket.

Segítjük a mesei elemek felismerését, a külvilág realitásának felismerését, gazdagítja belső képvilágát, tegye lehetővé szorongásainak feloldását, a vizuális fantázia fejlődését.

Arra törekszik, hogy a mesék, versek erősítsék a gyermeknek a természethez való érzelmi kötődését, alkalmazza a mesék ismeretközlő szerepét.

Megalapozza a gyermekirodalmi fogékonyságát, vonzódását a könyvhöz, a könyvvel való helyes bánásmódot.

Feladataink:

- Az óvónő naponta többször kezdeményezzen mesét, verset.
- Érvényesítse a beszéd zenei elemeit.
- Tudatosan válassza ki a gyermek életkorának megfelelő irodalmi anyagot.
- Teremtse meg a meséléshez a legoptimálisabb feltételeket (tér és idő), a mesélés állandó helyét.
- Tudjon esetenként emlékezetből mesélni. Verset mindig emlékezetből mondjon!
- Törekedjen a gyermekek hangsúlyos, egyéni versmondására, s ehhez színvonalas mintát nyújtson. Alkalmazza az egyéni verstanítást is.
- Javítsa az elértett szavakat, tisztázzák az ismeretlen fogalmak jelentését, ezáltal gyarapítva a gyermek aktív és passzív szókincsét.
- Teremtsen lehetőséget a bábozásra, dramatizálásra.
- Fejlessze a gyermek akusztikus és verbális emlékezetét, beszédértését, ébressze fel beszédkedvét.
- Alakítsa ki a könyvtárhoz való pozitív viszonyulást, tanítsa meg a könyvtárhasználat szokásait.
- Juttassa színházi élményekhez a gyermekeket.
- Biztosítson emlékeztető eszközöket (verskártyák, verses füzet) a spontán versisméltléshez, bábokat, dramatikus eszközöket a mesék önálló gyakorlásához.

- Ösztönözze a szülőket az élő mese előtérbe-helyezésére a televízió, a videó meséivel szemben.

Tevékenységeink:

- Kedvenc meséiket gyakran kérik s a rendelkezésükre álló eszközök segítségével elbábozzák, eljátsszák ezeket. A mesék egyes elemeit, mesehőseiket megjelenítik ábrázolásukban, játéukban.
- Spontán módon ismételtetik játéuk közben a tanult verseket, mondókákat.
- Kérik, várják a mesemondást, s azt figyelmesen, csendben végighallgatják.
- Életkoruknak megfelelően értik, figyelemmel kísérik kezdetben a halmozó- és láncmeséket, később a folytatásos meséket, meseregényeket.
- Önállóan improvizálnak mesét egy-egy képről, mesemozaikból, vagy a mesefolytató játék során. Rövid ritmusokat, vagy rímes sorokat, "verseket" találnak ki.
- Ünnepekhez, növényekhez, állatokhoz, évszakokhoz stb. tartalmukban kapcsolódó verset felidéznek a megfelelő szituációban.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak meserészleteket, meséket, vagy rögtönzött jeleneteket, párbeszédet.
- Napi tevékenységeikben helyesen alkalmazzák a versekből, mesékből megismert szavakat, kifejezéseket.
- Próza szöveget figyelemmel kísérik, megértik tartalmát, felidéznek és összefoglalják. A verseket ritmusuk, rímelésük segítségével memorizálják, felidéznek hangulati elemeiket, jellemző képeit megjelölik.
- Hosszan nézegetik a mesekönyvek képeit, ezeket megbeszélik, mesét improvizálnak, olvasást mímelve halandzsáznak, vagy kérik a felnőtteket, hogy meséljenek róluk.
- Érdeklődnek a betűk iránt, kérdeznak felőlük, felismerik, leírják ezeket.
- Rendszeresen járnak könyvtárba, ismerik és élnek a könyvkölcsönzés lehetőségeivel.
- Szeretik a könyvet, vigyáznak rá.
- Rendszeresen járnak bábszínházba, gyermekszínházba. Színházi élményeiket képi, verbális és dramatikus formában megjelenítik.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Hallgassa örömmel a meséket, verseket.
- Szívesen, spontán módon is mondókázzon, verseljen, meséljen.
- Tudja a megismert szavak jelentését, használja azokat.
- Az adott ünnepekhez kapcsoljon tanult irodalmi alkotásokat.

- Mondatalkotása feleljen meg a nyelvhelyességi szabályoknak, hangzóképzése legyen tiszta.
- Tudjon kiegészíteni ismert meserészleteket, improvizáljon új mesét képek, rávezető játékok segítségével.
- Legyen képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit (szereplő, események), nevezze meg azokat.
- Tudjon a könyvben képek alapján tájékozódni, szeresse, óvja a könyvet.
- Vegyen részt dramatikus játékokban, vállaljon egyéni versmondást a csoport nyilvánossága előtt.
- Legyen igényes a hallott irodalmi művek ismétlésére.
- Tudja végighallgatni társait, az óvónőt.
- Képes legyen korának megfelelő szinten színházi cselekmények követésére.

Kapcsolata más nevelési szintekkel:

Az irodalmi élmény legfőbb hordozója, közvetítője a beszéd, ezért legszorosabb a kapcsolata az anyanyelvi neveléssel. A mondókázás, verselés rávezeti a beszéd dallamának, ritmikájának, dinamikájának helyességére. A versek, mesék szókincsbővítő és ismeretközvetítő szerepükön túl megalapozzák az igényes nyelvkultúrát. A spontán improvizálások hozzásegítik a gyermeket gondolatai, érzései megfogalmazásához, alkalmat adnak a párbeszéd gyakorlására.

Az irodalmi élmény a játékokban jelenik meg leginkább. Mese-, vers-, színházi élményeiket legtöbbször viszontlátjuk szerepjátékokban, dramatizálásukban, vagy monologizálásban egy-egy gyakorló játék kísérőelemeként. Ilyenkor mélyülnek el, rendeződnek a látott-hallott élmények, újraélik a számukra kedves, vagy félelmeket keltő eseményeket. Játék közben oldódik a feszültség, megvilágosodnak az összefüggések. Beleéli magát a főszereplő személyébe, felveszi és eljátssza a példának tartott személyiségjegyeket, tulajdonságokat. Alkotó fantáziáját megmozgatja a játékhöz szükséges kiegészítő eszköz előállítására.

A környezeti neveléshez is szervesen kapcsolódik, mert segíti az objektív világ szubjektív megismerését. A jól választott mese-vers erősíti a gyermek pozitív érzelmi kötődését az új ismerettel, segíti az esztétikai érzék és a környezetvédelmi szemlélet alakulását.

Kapcsolódik - a vizuális neveléshez, mert irodalmi élményeit képi formában megjeleníti, bábokat, díszleteket készít.

Kapcsolódik - a zenei neveléshez, mert a mondókák, versek ritmusa, beszéddallamuk, valamint a zenei nevelés egyes célkitűzései kölcsönösen

kiegészítik, erősítik egymást. A mesékben, színdarabokban előforduló zenei- és dalbetétek erősítik az irodalmi élményt.

b) Ének, zene, énekes játék

Módszertani alapelveink:

A gyermek zenei érdeklődésének felkeltésére törekszünk. Formáljuk zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Lehetővé tesszük számukra a gyermek néptáncok, népi játékok és hagyományok megismerését. Segítjük abban, hogy felfedezze a dallam, ritmus, a mozgás szépségét a közös éneklés örömét. Szem előtt tartjuk, hogy az óvodai ének-zenei nevelés megalapozza a zenei anyanyelv kialakítását, mozgáskultúrájuk fejlődését.

Kihasználjuk a zene érzelmi hatását a természeti szépségek, egy-egy természeti jelenség megismerése kapcsán. Szem előtt tartjuk mindig, hogy az ének-zenei nevelés a 3-6-7) éves korig átgondolt, az életkori sajátosságokat figyelembevevő, tervezett tevékenység.

Feladataink:

- Segítse az óvónő a gyermek zenei képességeinek, ritmusérzékének, hallásának, zenei emlékezetének, zenei alkotókedvének - kialakulását.
- Biztosítson lehetőséget (hely, idő, eszköz) az énekes játékok, körjátékok, hangszeres tevékenység gyakorlására egész nap folyamán.
- Napközben többször énekeljen, dúdolgasson, mondjon mondókákat, ringatókat, hintáztatókat, alkalmazza az énekes beszédet modellértékűen a gyermek számára.
- Ismertesse meg a gyermeket a magyar népi énekes és mozgásos játékokkal, más népek dalaival, játékaival, műdalokkal.
- Hallgassanak hangszeres zenét: az óvónő hangszeres játékát, népzenei együtteseket, esetenként gépzenét.
- A zenei élményeket - közös éneklés, zenehallgatás - illessze spontán tárgyi, vagy hangulati elemként a napi tevékenységekhez, ünnepekhez.

Tevékenységek:

- Tisztán énekelnek egyszerű dallamotívumokat, dalokat életkoruknak megfelelő, de legfeljebb 6-8 hangnyi terjedelemben.
- Szöveg nélkül dúdolgatással is énekelnek ismert dalokat.
- A magas - mély hangok közötti különbséget felismerik, térben megjelenítik, énekelnek magasabban, mélyebben, tudják eszerint elkezdni a dalokat.
- Megkülönböztetik a zörejeket, emberi hangokat.

- Megfigyelik a természet hangjait, különböző zajeffektusait - állatok hangja, szél, mennydörgés stb.
- Játsszanak felelgetős játékot az óvónővel, vagy két csoportban.
- Megbeszélt jelre énekelnek, beszélnek, tapsolnak halkán, vagy hangosan. Az óvónő segítségével, majd nélküle kombinálják a halk - hangos, lassú - gyors éneklés, mozgást.
- Egy-egy motívumról felismerik a dúdolt, vagy hangszeren lejátszott dalt.
- Megbeszélt jelre elbújtatják a dallamot (belső éneklés).
- Az egyenletes lüktetés és dalritmus közötti különbséget énekkel, mozgással, illetve verbálisan kifejezik.
- Jellegzetes ritmusokról felismernek egyes dalokat.
- Visszatapsolnak rövidebb ritmusmotívumokat.
- Mozgásukban alkalmazkodnak a csoporthoz - egyöntetűen körbejárnak kézfogással, vagy nélküle. Egyszerű táncmotívumokat (kapuzós, párválasztós, átbújás, páros forgás, koppantás, dobbanás, szökkenés, kifordulás, lépések különböző irányban, párban, vagy egyedül) esztétikusan megformálódnak.
- Különböző térformákat alakítanak: kör, hullámvonal, csigavonal.
- Dalokhoz, gyermekdalokhoz egyszerű játékokat, mozgásokat végeznek és találnak ki.
- Ütőhangszerekkel kísérik saját és a csoport énekét.
- Az óvónő segítségével egyénileg, vagy párokban gyakorolják az énekes párbeszédet, esetenként dallamrögtönzéssel.
- Az óvoda élőzenei programjain, táncházaiban örömmel vesznek részt.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen 6 hang terjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.
- Énekeljen felelgetős dalt a társával, vagy a csoporttal.
- Énekeljen vissza dallamot.
- Különböztesse meg és reprodukálja a halk - hangos, magas - mély, lassú - gyors fogalompárokat dallamban, ritmusban.
- Fejezze ki cselekvéssel a dalritmust, az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Ismerjen fel dallamotívum alapján hallott dalt, a természeti környezet hangjait, hangszereket.
- Ismerjen néhány térformát.
- Próbálkozzon dallamrögtönzéssel.
- Találjon ki a dallamhoz mozgást, játékot.

Kapcsolata más nevelési szintekkel

Szorosan kapcsolódik az esztétikai nevelés más területeihez, mert az igényes zenei- és dalanyag megalapozza a gyermek zenei ízlését, esztétikai élményt jelent számára, nyitottá teszi a szép befogadására. Serkenti a képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai fogékonyságát, alkotókedvét. A kötött ritmusú mondókák segítik a helyes, esztétikus beszédtempó és dallam alakulását.

Elválaszthatatlan a mozgáskultúra alakításától, mert a legtöbb énekes tevékenység valamilyen mozgással kombinálva jelenik meg. Esztétikussá, rendezetté teszi mozgásukat, segíti a helyes testtartás kialakulását. Igyekszünk a legtöbb énekes tevékenységet a szabadban végezni.

Szoros a kapcsolata az érzelmi neveléssel is, hiszen a közös éneklés, játék kialakítja bennük a társas együttlét örömét, növeli biztonságérzetüket, segíti gátlásaik feloldását, alakítja önfegyelmüket. Megalapozza, elmélyíti az ünnepek hangulatát, fokozza az ünnepekhez való érzelmi kötődést.

A zenei feladatok részei a játéknak mind a szabadon választott, mind az óvónő által irányított tevékenységben. A körjátékok, népi gyermekjátékok önálló tartalmas elemei a játéknak.

A ritmus- és hallásfejlesztés szintén kedvelt játéktevékenység, ha a hozzátartozó eszközök (ritmus- és dallamjátészó hangszerek) mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

c) Rajzolás, mintázás, kézi munka

Módszertani alapelveink:

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. Szem előtt tartjuk, hogy az ábrázoló tevékenység célja nem a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés.

Figyelembe vesszük a gyermekek közötti ábrázolási különbségeket, eltérő manuális képességeiket, élményhátterüket. Egyéni fejlettségükhöz igazodva alakítjuk komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességeiket.

Törekszünk a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tételére, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozására.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát a különböző technikák iránt s lehetővé tesszük, hogy ezek közül választhassanak.

Figyelembe vesszük, hogy az alkotó tevékenység a játékra épül, annak egyik formájaként kezelje. Segítjük a tapasztalatszerzés és gyönyörködtetés, befogadó és cselekvő tevékenység egymásba fonódásával az esztétikum iránti vonzódás kialakulását.

Feladataink:

- Az óvónő biztosítsa egész nap folyamán a teret, lehetőséget az ábrázoló tevékenységhez.
- Biztosítsa az eszközöket, hogy azok mindig a gyermekek rendelkezésére álljanak az alkotó tevékenységek gyakorlásához.
- Tanítsa meg az alapvető mintázási technikákat, ismertesse meg a különböző anyagokat és a kézimunka technikai alapelemeit.
- Biztosítson minél több lehetőséget a gyermekek élményeinek, elképzeléseinek vizuális feldolgozásához.
- Az óvónő ösztönözze a gyermekeket az együttalkotásra, gazdagítsa tér-, forma- és színeképzeleteiket.
- A gyermekek vegyenek részt környezetük esztétikus kialakításában, a csoportszoba díszítésében.
- Az időjárástól függően ábrázoljanak minél többet a szabadban.

A kertben kövekkel, kavicsokkal díszített ágyásokat, utakat, szegélyeket alakítanak ki.

Az óvónő vezetésével különféle maketteket építenek és rendeznek be modellekkel, formákkal, tárgyakkal, miközben térbeli tapasztalatokat szereznek, megfigyeléseket végeznek.

Műalkotások nézegetése

Művészeti albumokat nézegetnek, lapozgatnak. Nagyobb méretű reprodukciókat, vetített diaképet figyelnek meg s beszélgetnek hangulati, tematikai vagy térbeli, formai és színbeli jellemzőiről. Megfigyelik a környezetben látható esztétikus jelenségeket, gyönyörködnek műalkotásokban vagy természetes anyagokban. Ellátogatnak közeli múzeumokba, kiállításokra.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek tevékenyen részt venni az őket körülvevő tér berendezésében. Bátrak, ötletesek az építésben, tapasztalattal rendelkeznek az építmények statikus megteremtésében. Képesek a tárgyak formai jellemzőiknek megnevezésére. Képzalkotásaikban jelezi, tudják az elemi téri viszonyokat.
- Élményeiket, elképzeléseiket képesek biztonsággal megjeleníteni a képi kifejezés különböző eszközeivel.
- Ismerik a színeket, kedvelt színeiket érvényesítik, megnevezik a sötét és világos árnyalatokat is. Képesek észrevenni és értékelni a környezet és saját alkotásuk színhangulatát.
- Formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a fontosabb megkülönböztető jegyeket.

- Meg tudják jeleníteni emberábrázolásukban a részformákat, képesek jelezni az egyszerű mozgásokat.
- Tudnak megfigyelés és elképzelés után mintázni. Képesek egyszerű játékokat, modelleket készíteni.
- Tudnak tárgyakat díszíteni saját elképzelésük alapján.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (papírhajtogatás, vágás, tépés, ragasztás, konstruálás, varrás, fűzés stb.).
- Képesek szóbeli véleményt nyilvánítani közös és egyéni munkájukról. Rendelkeznek koordinált szem- és kézmozgással. Szívesen részt vesznek az óvoda környezetének szépítésében, esztétikus rendjének kialakításában.

Kapcsolatok:

- A vizuális nevelés szoros kapcsolatban van a Környezet megismerésére neveléssel, hiszen a gyermek élményeit a közvetlen, illetve a tágabb környezetből veszi.
- Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal pl. konstruálás, környezetalakítás.
- Az anyanyelvi neveléshez első sorban a szavak mögötti képzett tartalom formálásával járul hozzá. Sokoldalúan fejleszthető a gyermek gondolkodása, nyelvi kifejezőkészsége az ábrázoló tevékenységhez és annak tartalmához kapcsolódó beszéd ösztönzésével, a mesék, versek képi megjelenítésével.

4. Egyéni felzárkóztatás

Óvodánkban több éve folyamatosan működik a gyermekek egyéni fejlesztése. Munkájára, segítségére igen nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen sok a csoportátlagtól lemaradt gyermek, akiknek nagy szükségük van az egyéni foglalkozásra.

Célunk:

A fejlesztő munka során hozzák be a gyerekek hátrányait az alapvető képesség szinteken.

Feladataink:

- A gyermekcsoportban való játékon keresztüli megfigyelés, vizsgálódási szempontok kidolgozása. A gyermekek képességeinek felmérése. A fejlesztési napló vezetése, a csoportos óvónőkkel való folyamatos konzultáció.

- Még szorosabbá kell tenni a logopédussal való közös munkát. Nagy hangsúlyt kell fektetni a dislexia megelőzésére, felismerésére és ennek kezelésére.

A gyermekek egyéni megfigyelésénél a következő szempontokat vesszük figyelembe:

a/ A mozgásfejlesztés:

- nagymozgás (járás, futás, ugrás, mászás-kuszás közben)
- egyensúlyérzék
- a finommotorika fejlesztés.
(gyurmázás, építőjátékok, papírhajtogatás, puzzle-játékok, papír - ceruza feladatok, rajzolás - festés)
- szem-kéz, szem-láb koordináció
(babzsák, labda, karika, lábbal különböző formák rajzolása stb.)

b/ Testséma fejlesztő program

"A szervezet részei, valamint a szervezet és környezete közötti térbeli relációk /viszonyok/ ismeretén alapul. Ezek információk összerendeződése és egy funkcionális egységbe" való integrálódása a testséma.

Az egyes testrészek térbeli elhelyezkedéséről, más testrészekhez való viszonyáról, különböző utakon kapott visszajelzések révén alakítsátok a gyermek belső képét. Fejlesztés közben elsődleges a jó közérzet, érzelmi egyensúly, nyugodt légkör biztosítása és a gyermek érzelmi motiváltsága a feladatokra.

Feladatok:

- Ismerjék az egyes testrészeiket (önmagán, másokon, tükörben)
- Alakítsátok a test koordinációjának szemági zónáját (oldaliség tanítása a test elülső és hátulsó részei)
- Csukott szemmel történő gyakorlást is próbáljátok meg.
- A test fogalmát alakítsátok, tudatosítsátok a funkciókat.

c/ Percepciófejlesztés

- vizuális fejlesztés (szemmozgás, a szem fixációs működésének erősítése)
- vizuális ritmus, sorminta, memória fejlesztése
- a tapintásos észlelés fejlesztése
- a keresztcsatornák fejlesztése (vizuális- tapintásos, hallási - vizuális)

d/ Verbális fejlesztés

Tárgyak megnevezése, térbeni viszonyok, osztályozás, én-kép stb.

IV. Az óvodánk sajátos arculatából adódó egészségnevelési programjaink

Az Óvodai Nevelés Országos Alap-programja szerint "az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése..... az egészséges életmód alakítása..... mozgásigényének kielégítése.....a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges környezet biztosítása.....speciális prevenció és korrekció testi nevelési feladatok ellátása." Összegezve e megállapításokat, az egészségnevelés óvodai programjainak "a gyermek testi fejlődésének elősegítését.....a gyermek egészségének védelmét.... az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásainak alakítását" kell szolgálnia.

1. Egészségnevelési programjaink:

a) Egészségvédő alapismeret-bővítő programok

- A test felépítésének (topográfiájának) szemléltető programja
- A szervezet működését megismertető programok
- A bőr és érzékszervek működését bemutató programok
- A szív működését, "munkáját" bemutató programok (a Szív kincsesláda c. alternatív program) - Pápai Páriz Országos Egészségnevelési Egyesület
- Játékos formák a szervezet működésének megfigyelésére (sajátmagán és óvodás társán)
- Ismeret- és tapasztalatszerző gyakorlatok a szervezet fizikai teljesítményéről, az elfáradásról és a pihenésről
- Élelmiszerismertető programok (játékos ételkészítés, elárusítás, vendéglátás).

b) Egészséges életmód-fejlesztő programok

- Személyi higiénés, testápolási program
 - A személyi tisztálkodást készséggé fejlesztő játékos program.
 - A fertőző betegségek elkerülését célzó szokásalakítás.
 - Fogápolási és szájhigiénés program (SOTE-fogorvosképzés segítségével)
- Egészséges öltözködési program
 - Önálló öltözködés szokássá alakítása.
 - Ruhaviselés, ruhaváltás, karbantartás gyakorlata
- Az egészséges táplálkozást propagáló programok

- Óvodai főzési gyakorlatok
- Étválogatási, élelmiszer-válogatási játékprogram.
- Kultúrált étkezés (vendéglátás) gyakorló programja.
- Gyermekbaleset-megelőzési program
 - Veszélyhelyzeteket felderítő (megfigyelő) gyakorlatok.
 - Otthoni balesethelyzetek felderítése (a szülőkkel).
 - A közlekedési szabályok játékos gyakorlása.
 - Az óvodai balesetek megelőzésének gyakorlása (a csoportszoba, a tornaterem, a mosdó, az udvar veszélyeinek "feltérképezése")
- Óvodai mozgásprogramok fejlesztése
- Szabadidős mozgásprogramok az óvodai életben.
- Mozgásos játékok bővítése.
- A szabadban való tartózkodás mozgásprogramjai (edző mozgások, udvari játékok, séták, kirándulások egészségvédő programjai).
- Játékos láb- és tartásjavító torna.

c) Környezethigiénés programok

- Az óvoda épületének és környékének higiéniája.
- "Tiszta, rendes ház" követelményének szorgalmazása.
- A foglalkoztató termek, csoportszobák higiéniájának,
 - díszítésének, otthonossá tételének, virágosításának mozgalma.
- Az óvoda udvarának higiéniája, udvari játéklehetőségekkel való felszerelésének mozgalma.
- Az óvoda balesetveszélyeinek kiiktatása (rendszeres ellenőrzése).
- Az óvodásgyermek környezetvédő programja.
- Csoportszoba szépítési, virágosítás mozgalma.
- Növény- és állatgondozás.

d) Óvodai pszichohigiénés programok

- Napirend-, életrend alakító programok.
 - Játékos gyakorlatok a napirend összeállítására.
 - A rendszeres takarítás, rendrakás, kiszolgálás propagálása.
 - A délutáni szabadidő programja.
 - Növénygondozó, kiszolgáló munka az óvodai csoportokban.
 - A túlmozgásos gyermekeket segítő pedagógiai program.
 - A szokásbeli rendellenességű gyermekek segítő programja.
 - A pszichomotoros rendellenességek óvodai kezelése.
 - A funkcionális zavarok kezelési programja óvodában.
 - Az érzelmi élet zavarainak feloldási programja.
- Sajátos nevelési igényű, speciális gondozást, korrekciót igénylő gyermekek segítő programja:

- Beszédhibások szűrése, logopédiai gondozása.
- Érzékszervi, mozgásszervi fogyatékosok óvodai gondozása.
- Beutalási rend kialakítása nevelési és egészségvédő tanácsokkal.
- Az önálló védőnői tanácsadás igénybevétele.
- Családsegítő Központok igénybevétele, családterápia, Nap Segítőszolgálat.

e) Szülői egészségnevelési programok

- Szülői értekezletek egészségnevelési programjához helyi alapprogram készítése korcsoportonként.
- Tömeges rendezvények szülők és gyermekek számára.
 - Családi egészségnapok, kirándulás
 - Óvodai egészségnapok
 - Tömeges sport, turisztikai rendezvények
- Szülők egészségnevelési tájékoztatása
 - Óvodai "nyílt napok"
- Óvodai egészségnapok szervezése, már 15 éve
 - Egészségpedagógiai videofilmek bemutatása a szülők részére
 - Szülők számára egészségnevelési kiadványok, tájékoztatók ajánlása, terjesztése.

f) Az egészségnevelési módszerek és eszközök továbbfejlesztése

- Alternatív óvodai egészségvédő programok népszerűsítése
 - általános egészségvédő programok kidolgozása az egyes korcsoportok részére, valamint a technikai személyzet részére,
 - A "Szív kincsesláda" program résztvevőinek szélesítése,
 - óvodai dolgozók dohányzást megelőző programjának népszerűsítése,
 - egyéb, konfliktuskezelő programok kidolgozása egy-egy nevelési problémára, (drog-megelőzési program CHEF-Hangery-Dr.Dévai Margit programja,
 - életvezetési ismeretek - Csendes Éva programja)
- Újabb szemléltető és gyakorló eszközrendszer meghonosítása
 - a szervezet funkcióit vizsgáló eszközök bekapcsolása a nevelő munkájába,
 - az életműködéseket utánzó eszközök pedagógiai alkalmazása,
 - az egészséges életmódot propagáló eszközök, felszerelések, kiadványok, játékok készíttetése,
 - módszertani tapasztalatcsere, bemutató rendezése.

g) Az egészségügyi dolgozók bekapcsolása az óvodai programba

- Az óvodai egészségnevelés tartalmi - módszertani kérdéseinek elemzése az óvoda orvosával és védőnőjével közösen.
- Az óvónő és a védőnő együttműködésének szervezetté tétele, az egészségügyi és iskolaérettségi vizsgálatok előkészítése, és az eredmények felhasználása a mindennapos nevelőmunkában.
- Gyermekorvosi és védőnői előadás és tanácsadás a szülői értekezleteken.
- Az orvosi, és (önálló) védőnői tanácsadás szélesítése, szervezetté tétele.

2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az iskolaérettségnek, az iskolai életre való felkészültségnek testi-lelki és szociális kritériumai vannak, melynek mindegyike egyformán szükséges a sikeres iskolakezdéshez.

a) Testi fejlettség területén:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.
- Teste arányosan fejlett, teherbíró, megkezdődik a fogváltás.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Fejlődik a mozgáskoordináció és finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését irányítani képes.

b) Mentális fejlettség területén:

- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolakezdésre.
- Folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességei.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, egyre nagyobb szerepet kap a felismerés mellett a felidézés.
- Kialakul a tanulás alapját képező szándékos figyelem, növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása, átvitele.
- Kialakulóban van a cselekvő - szemléletes - és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás.

- Érthetően, folyamatosan beszél, gondolatait, érzelmeit életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Használ minden szófajt, több mondatfajta alkot, különböző mondat szerkezetekben beszél, hangejtése tiszta.
- Képes arra, hogy végighallgassa mások beszédét, ezt megérti.
- Önmagáról és környezetéről rendelkezik a szükséges általános ismeretekkel: lakcím, név, szülő neve, foglalkozása, napszakok, a gyalogos közlekedés elemi szabályai, stb.
- Ismeri a közvetlen környezete növény és állatvilágát, részt vesz ezek gondozásában, ápolásában, védelmében.
- Ismeri és alkalmazza a viselkedés alapvető normáit, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Szociális fejlettség területén:

- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek elfogadja az iskolai élettel járó változásokat, a tanító személyét.
- Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyerektársakkal egyaránt.
- Szabálytudata kialakult több szabályhoz is képes alkalmazkodni.
- Fokozódik munkatempója, kitartása, önállósága, önfegyelme.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A 1086 BUDAPEST, KOSZORÚ Napközi Otthonos Óvoda Nevelőtestülete a szülői véleményeket is figyelembe véve, óvodánk Programját 2008.március 20.-án egyhangúlag elfogadta.

A programbevezetés és programbeválás folyamata:

A program bevezetésének ideje:	1999. szeptember 1.
A program felülvizsgálata a törvényi rendelkezésnek megfelelően – beválás vizsgálat	2004. április
Az újabb felülvizsgálat ideje:	2008. I. negyedév
A program érvényességi ideje:	2008.szeptember. 1-

Az óvodai Helyi Nevelési Program módosításának indokai lehetnek:

- ha a Köznevelési Törvény módosítást rendel el,
- ha a miniszter, a Kormány olyan rendeletet ad ki, amely befolyásolja a program működését,
- nevelőtestületi javaslat, határozat.
- valamint a szülői igények változása.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte:

*/Országos Szakértői Névjegyzékben
szereplő szakértő/:*

Budapest 2008. év hó nap

Egyetértését nyilvánította:

/Szülők Képviseelője/:

Budapest 2008. év..... hó...nap.....

Elfogadta:

/a nevelőtestület részéről/:

Budapest 2008.év., hó.....nap

..

Elfogadta:

*(a Cigány Kisebbségi
Önkormányzat részéről)*

Budapest 2008.év.....hó.....nap.....

Jóváhagyta:

/Fenntartó/:

Budapest2008.év.....hó.....nap.....

A programot benyújtotta: Bukovicsné Nagy Judit
Óvodavezető

